Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

1921 оной ... 21-hээ гарана | № 78 (14189) | 1976 оной апрелиин 3, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

Суулгын совхоздо (Мухар-Шэбэр) 36 һаалишад хүдэлдэг. Фермын һаалишад арбадахи табан жэлэй нэгэдэхи кварталай түсэб мартын 12-то дүүргэһэн байна. Үнинэй һаалишад Анна Чебатарева, Цырегма Дагбаева гэгшэд совхоз соогоо түрүү һуури эзэлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 30 гаран жэлдэ хүдэлжэ ябаһан һаалишан Цырегма Соднопиловна Дагбаева.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ДҮНГҮҮД ҺАЙН, ЗОРИЛГО ЕХЭ

Бүхы совет арадтаяа хамта манай колхозой гэшүүд КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэриис ехэтэ һонирхон анхаржа байгаа. Мүнөө түрэл партиингаа съездын абаһан шиидхэбэринүүдтэй, бусад документнүүдтэй танилсажа, тэдэнние шудалжа байхадаа, ажалша хүнүүдэй зүрхэ сэдьхэл баяр омогорхолоор салгидан халина, ажалай шэнэ амжалта туйлаха зориг түрэнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ манай ажахын һү һаалиин фермэ, хонишодой бригада болон тракторно-тараан ажалай бригада бүхэндэ митинг, суглаан боложо байна. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй нүлөөн доро ажахынгаа экономико болон соёл культурые саашадань хүгжөөхэ шэнэ зорилгонуудые хараална.

Манай колхоз юһэдэхи табан жэлэй түсэбэй гол зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэһэн юм. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада манай ажахыда мал болон тараан ажалай продуктнууд ехээр абтадаг болоо, үйлэдбэриин, ажаһуудалай, соёл гэгээрэлэй олон барилганууд бодхоогдоо. Гүрэндэ таряа, мяха, һү, ноохо худалдаха түсэб сүм дүүргэгдээ һэн. Найман табан жэлэйхидэ орходоо тариалангай, сабшалангай ургаса нилээд дээшэлээ, адууһа малай тоо толгой олошороо, ашаг шэмэнь яһала арьбажаа.

Юһэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабариһаа гадуур 2627 центнер һүн, 1129 центнер мяхан гүрэндэ худалдагдаа, мүн ноохо худалдаха түсэб үлүүлэгдээ һэн.

Тодорхойлон хэлэхэдэ, түсэбтэ табан жэл хадаа манай колхозой үйлэдбэриие бүхы талаарнь амжалтатайгаар хүгжөөхэ арга нүхэсэл олгоо бшуу. Үйлэдбэриие техническэ талаар зэбсэгжүүлгэ урагшаа нилээдгүй дабшаа гээшэ. Оньһожоруулгын, газар һайжаруулгын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаа. Хэрбээ 1970 ондо колхознай 52 трактортай байбал, мүнөө 70 трактортай болонхой. Комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад техникын олон болоһондо баясамаар. Хүдөө ажахын алибаа техникээр хүсэд дүүрэн хангагдаһанай, тэрэниие зүбөөр ашагладаг болоһоной ашаар ажалай бүтээсэ яһала дээшэлһэн, үйлэдбэриин ашаг үрэ элбэгжэжэ, экономическа алибаа арга боломжонууд бодомжотойгоор хэрэглэгдэдэг болоһон байна. Энээнтэй нэгэн хамта үйлэдбэриин культурын дээшэлһэниинь, колхозой экономикын улам бэхижэһэниинь мэдээжэ ааб даа. Табан жэл соо колхозоймнай олзо оршонь дунда зэргээр жэл соо 1 миллион 657 мянган түхэриг болобо. Колхозник бүхэн дунда зэргээр үдэр соо 4 түхэриг 15 мүнгэ оложо байгаа.

Манай колхоз олон һалбаритай, аймагай томо ажахынуудай нэгэниинь юм. Тараан ажал эрхилэлгэ хадаа юһэдэхи табан жэлэй туршада колхозой парткомой, правлениин гол анхарал доро байгаа. Тиимэ байха ёһотойшье һэн. Газар тариалангай байдалһаа мал ажалай хүгжэлтэ, тэжээлээр хүйсэд хангалга дулдыдаха зэргэтэй ха юм. Эгээл тиимэһээ газарай үрэжэл һайжаруулха зорилгоор хэдэ хэдэн хэмжээнүүд абтаа, бодотоор бэелүүлэглээ гэжэ хэлэхэ байнаб.

Сабшалан тухай хэдэн үгэ хэлэхэ болоо һаа иимэ. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада герасимовска хүдэлөөн манай Загастай нютагта бүри үргэнөөр дэлгэрээ. Колхозой бэрхэ луговодуud Шарап Очиров, Шайми Ахметханов, Бальжи Дансорунов, Александр Ефимов, Надмит Цыренов гэгшэд В. А. Герасимовай щангай лауреадууд болонхой, аймагай эрхим луговодуудай тоодо оронхой. Тэдэнэр сабшалантаа минеральна зүйлнүүдээр, наг шэбхээр бардам үтэгжүүлһэнэй, һайнаар уһалдаг болоһоной, хорёолһоной ашаар гектар бүриһөө 25—30 центнер хүрэтэр үбһэ сабшадаг байна. Мүн үбһэ бэлэдхэхэ технологи шэнэдхэн хубилгагдаа. Сенаж даралга, ногооной витаминтай гурил таталга эмхидхэгдэнхэй.

Эдэ бүхы урагшатай алхам хадаа колхозой правлениин, парткомой болон партийна эхин организацинуудай эмхидхэлэй болон политическэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулһанай, олониитые хамтын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр элсүүлһэнэй үрэ дүн мүн гэжэ тэмдэглэмээр. Колхоздомнай 96 коммунист бии. Тэдэнэр үйлэдбэриин гол, шиидхэхы участогууд дээрэ хүдэлнэ, олонхинь ажалай үльгэр жэшээ, эрхим журам харуулна. Жэшээнь, коммунист И. М. Афанасьев олон жэлэй туршада гахайн фермые даажа байна. Тэрэнэй толгойлдог коллектив табан жэлэйнгээ даабариие болзорһоонь урид дүүргээ һэн. Үбэлэй үедэ ехэ һү абахын түлөө аймагай һаалишадай социалис мүрысөө үүсхэһэн Булагай һү һаалиин фермые КПСС-эй гэшүүн Дарима Батуевна Лубсанова хүтэлбэрилдэг юм.

Ажахынгаа экономикые саашадань хүгжөөхэ талаар арбадахи түсэбтэ табан жэлэй туршада манай колхозой гэшүүдэй бэелүүлхэ зорилгонууд нилээд ехэ, орёошье. Хүдөө ажахын продуктнуудые абалга, гүрэндэ худалдалга горитойгоор нэмэхэ байна. Энэ зорилго дүүргэхэ тэмсэлдэмнай юһэдэхи табан жэлэй хугасаада туйлаһан амжалта, хүсэтэ али бүхы техникээр хангагдаһан ушар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна. Шэнэ табан жэлые ашаг үрэ ехэтэй, эрхим шанарай табан жэл болгохо арга боломжонууд манда бии гээшэ. Съездын шиидхэбэринүүдээр зоригжоһон колхозоймнай гэшүүд малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр, ашаг үрэ баянтайгаар үнгэргэхын, хабарай тарилгын хүдэлмэрндэ һайнаар бэлдэхын түлөө мүрысөө дэлгэрүүлнэ.

Арбадахи түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ бэелүүлэгдэхээр ехэхэн зорилгонууд хараалагданхай. Жэлэй эсэстэ үхэрэй тоо толгойе 2100 (тэрэ тоодо үнеэд 750), хонидой—23400 болгохо түсэбтэйбди. 1976 ондо 4650 центнер мяха, 13000 центнер һү, 850 центнер ноохо гүрэндөө тушааха уялга абанхайбди. Үнеэн бүриһөө һү haалгые 2200 килограммда хүргэхэ байнабди. КПСС-эй XXV съездын документнүүдэй гүнзэгы удхые олониитэдэ үргэнөөр тайлбарилан ойлгуулха, абаһан шиидхэбэринүүдыень бодото хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ гээшэ партийна организациин шухалын шухала зорилго болоно. Энэ хэрэгэй ямар ехэ шухала удхатай байһан тухайда нүхэр Л. И. Брежнев съезд дээрэ иигэжэ хэлээ: «Съездын һургаал заабаринуудые коммунист бүхэндэ, совет хүн бүхэндэ ойлгуулха гээшэ гансашье пропагандистнарай, лекторнүүдэй, элидхэлшэдэй хэрэг бэшэ, мүн партийна бүхы эдэбхитэдэй хүндэтэй уялга мүн».

Съездын документнүүдые олониитэдэ ойлгуулан тайлбарилха зорилгоор колхозой партком тодорхой хэмжээ ябуулгануудые хараалһан, энэ хүдэлмэридэ пропагандистнарые, агитаторнуудые, хүдөөгэй интеллигенциие, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд болон эрдэмтэ мэргэжэлтэдые үргэнөөр хабаадуулжа байна. Мүнөө манай колхоздо 22 лектор, 36 агитатор, 58 багшанар ниитын энэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Колхозой соёлой байшангые даагша Надежда Галданова, Загастайн дунда һургуулиин директор Бимба Раднаев, багшанар Бимба Пурбуев, Нима Нимаев, колхозой отделенинүүдые эрхилэгшэд Георгий Минаев, Самбу Раднажапов, колхозой ахамад мэргэжэлтэд Петр Маланов, Владимир Дашиев, Леонид Бадмажапов, Загастайн сомоной Соведэй депутадууд Николай Вяткин, Дарима Хободоева, Максим Данзанов болон бусад лектор, агитатор байһан үүргэеэ һайнаар дүүргэнэ.

Социалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргые гүйсэд хэрэглэхэ, тэрэниие далайса ехэтэйгээр дэлгэрүүлхэ гэжэ оролдонобди. Колхозой суута хонишод зуутан Бадмажап Очиров, Лёнхобо Балданов, Шарап Бальчинов, тугалшад Прасковья Захарова, Евдокия Баннова, һаалишад Клара Ванданова, Татьяна Дашинимаева болон бусад түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдэнэй хэрэг болгохын, тэдэнэй жэшээгээр гээгдэгшэдые урагшань татахын тула ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Материальна болон моральна урмашуулгын элдэб арга дүршэл хэрэглэгдэнэ.

Арбадахи табан жэлдэ бэелүүлхэ зорилгонууд ехэ, орёошье. Хэды тиимэ байгаашье һаань, тэдэниие дабан гаталха тэмсэлые колхозой партийна организаци, бүхы коммунистнууд толгойлхо гол уялгатай.

В. АЮШЕЕВ,
Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь.

ГУРБАН ХОНОГООР

«Забайкаллес» нэгэдэлэй предприятинуудай коллективүүд арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэжэ, Эхэ оронойнгоо барилгануудта һайн шанартай модо, хюрөөдэмэл хэрэгсэлнүүдые ехээр үгэхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

Итанцын, Шулуутайн, Байгалай леспромхозуудай коллективүүд илангаяа һайн үрэ дүнгүүдые туйлана. Ехэ гээгдэлдэ ороһон Хүрбын, Хориин леспромхозуудай коллективүүд һара бүриингөө даабари дүүргэдэг болобо. Модо бэлэдхэхэ түрүү онол арга үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Ажалай түрүүшүүлэй дүй дүршэл олоной дунда тараагдана. Энээнэй ашаар модо бэлэдхэхэ халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэгдэнэ.

«Забайкаллес» нэгэдэлэй коллектив байгша оной нэгэдэхи квартал соо модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ даабаряа гурбан хоногоор уридшалан дүүргэбэ. Энэ амжалтаяа саашадань улам арьбадхаха гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр хүдэлжэ байна.

М. КАЛЕКИН.

ХОНИДЫНЬ ОЛООР ЭХИРЛЭНЭ

Долгор Будаевна Будаева үнинэй дүй дүршэлтэй хонишон юм. Абаһаар түлгэ, эрьенүүдые харууһалдаг байһанаа һүүлэй хэдэн жэлэй туршада эхэ хонидые даажа абанхай ажаллана. Тиигэжэ жэл бүри энэ нүхэрнай хонин бүриһөө хурьга абажа, уялгаяа дүүргэдэг юм.

Мүнөө тус отарын хонишод арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлдэ хонин бүриһөө хурьга абахаар хараалһан зорилгоёо сүм бэелүүлхын тула горитой оролдолго гаргажа байна. Һаябын дүнгөөр, 505 эхэ хониной 380-һаа 510 хурьга абаад, үхэл гарзагүйгөөр түлжүүлжэ байна гэхэ гү, али бүхыдөө 130 эхэ хонин эхирлэжэ, хонин бүриһөө хурьга абаха уялгань амжалтатайгаар дүүргэгдэбэ. Хонишод 100 эхэ хонин бүриһөө 120-һоо үсөөн бэшэ хурьга абажа, түлжүүлхын түлөө шармайн оролдоно.

Энэ ажахын үнинэй хонишодой нэгэн Дашацырен Цыбенович Нимбуевай даадаг отарада түл абалга баһал урагшатай ябана. Һүүлэй байдалаар эндэ 373 эхэ хониноо 441 хурьган абтаад байна. Тиихэдэ Иннокентий Васильевич Ивановой отарада 100 эхэ хонин бүриһөө 139 хурьган абтанхай, һайнаар тэжээгдэнэ. Гус отарада үшөө 214 хонин хурьгалха юм.

Иигэжэ «Байкал» ухозой хонишод партиин XXV съездын шиидхэбэринүүдые сүм бэелүүлхын тула яһала амжалтатайгаар ажаллажа байна.

А. НАГАСЛАЕВ.
Улаан-Үдын аймаг.

МАРТ 15 — ГАЗАР ҺАЙЖАРУУЛХА габшагай хоёр һара — МАЙ 15

ТҮНХЭНҺӨӨ МЭДЭЭСЭНЭ

БАЯН УРГАСЫН ТҮЛӨӨ

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд жэл бүри ороохо тараанай, үбһэ ногооной тогтууритай баян ургаса ургуулжа, ниитынгээ малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абадаг болонхой юм. Мүнөөшье жэл энэ ажахын оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отрядай механизаторнууд нэли, нуга сабшалан дээрэ наг шэбхэ зөөжэ, үрэжэлыень һайжаруулха хүдэлмэреэ таһалдуулангүй ябуулаа. Тиигэжэ бүхыдөө 8 мянган тонно наг шэбхэ сабшалан, тариалан дээрэ гаргаха түсэбөө 9020 тоннодо хүргэһэн байна.

Үбэлдөө 1450 гектарта хүр саһа тогтоогоо. Энээниие механизатор С-Х. Мухуева хүтэлбэрилөө. Мүн наг шэбхэ зөөжэ гаргаха үедэ А. Манзарханов, Ж. Манзарханов, Б-Ж. Кириллов, С. Мухуев, И. Матуев, Л. Янданов гэгшэд онсо шалгараа. Мүнөө отрядай гэшүүдэй ажал түлэг дундаа үргэлжэлһөөр.

* * *

«Восточные Саяны» колхозой механизаторнууд тариалангай газар дээрэ наг шэбхэ зөөхэ түсэбөө дүүргэбэ. В. Матриковай хүтэлбэрилдэг тус ажахын лугомелиоративна отрядта «Беларусь» түхэлэй 4, шэбхэ ашаха түхеэрэлгэтэй 1 трактор даалгагданхай юм. Эдэнэр намарһаа хойшо 14517 тонно, тэрэ тоодо январь һарада 1300 тонно наг шэбхэ сабшалан, тариалан дээрэ гаргажа тараагаа.

Мүнөө тус отряд долоон хоногой туршада ажахынгаа теплицэдэ 1000 тонно наг шэбхэ асараад, 600 гектарта хүр саһа тогтоогоо.

Теплицэдэ хэрэгтэй шэбхэ һаядаа зөөжэ дүүргэһэнэй удаа отрядай механизаторнууд сабшалан дээрээ дахяад наг шэбхэ гаргана.

* * *

Газар тариалан, нуга сабшалангай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри Саянай совхоздо амжалтатайгаар ябуулагдажа байна. Үнгэрэгшэ жэлэй намарһаа хойшо бүхыдөө 12673 тонно, тэрэ тоодо тариалангай газарта 10098, сабшалан дээрэ 2577 тонно наг шэбхэ гаргагдаба. Гадна 5000 пургааг бэлдэгдэжэ, ехэхэн сабшалан хорёологдоо.

Эдэ үдэрнүүдтэ бригадир Баяр Тырхеевэй хүтэлбэрилдэг лугомелиоративна отряд хараалагдаһан ажалаа хэжэ эхилээ. Тэрэ отряд Охор-Шэбэрэй отделенидэ 1000 тонно шахуу минеральна үтэгжүүлгэ сабшалан, тариаланда зөөжэ оруулха юм.

Б. ЯБЖАНОВ,
манай корр.

ТҮЛЭГ ДУНДАА

Энэ габшагай хоёр һарые соносхогдохоһоо бүри урда манай колхозой механизаторнууд, луговодууд сабшалан дээрээ хүдэлжэ эхилээ юм.

Жэшээлхэдэ, луговодууднай февраль соо, мартын эхеэр гол горхонуудһаа уһа гаргажа, 320 мянган кубометр тошо халяагаа. Мүн хэдэн бульдозертой трактор хэрэглэжэ, 90 гектар газарта бургааһа бороложо сэбэрлээ.

Мартын 15-һаа хойшо 6 трактортай оньһожоруулагдаһан отряд эмхидхэгдээд, түрүүн һайжаруулагдаһан бэлшээри дээрэ 400 гаран тонно шэбхэ гаргаба. Һаянай эдэнэр сабшалан дээрэ шэбхэ шэрэжэ эхилээ. Трактор бүхэнөөр үдэртөө дунда зэргээр 10 эрьесэ хэгдэнэ. Эндэ бэрхэ механизаторнууд А. Ружанский, М. Танганов, А. Моськин гэгшэд илангаяа һайнаар хүдэлжэ, даабаряа үлүүлэн дүүргэдэг.

Апрелиин 15 болотор бүхыдөө сабшалан дээрэ, һайжаруулагдаһан бэлшээриин газарта хамга 3000 тонно шэбхэ зөөгдэхэ юм. Удаань газарай хүрьһэнэй дээгүүрээ гэдэмсээрнь шэбхэ тараажа, хүрьһэндэ бутаруулан оруулха, дискэтэй борной шэрэжэ, сабшалангай хүрьһэ зөөлэрүүлжэ, дээрэхииень сооложо үгэхэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Тиигээд апрелиин һүүл багаар, май соо сабшалан түлэг уһалагдажа эхилхэ юм.

Байгша ондо сабшалангай га бүхэнһөө 15 центнерһээ бага бэшэ, уһалагдадаг шэбхэ гаргагдаһан газарһаа гектарай 20—25 центнер үбһэ хуряаха зорилго табигдана.

А. ТЫКСЫРОВ,
Яруунын аймагай «Дружба» колхозой ахамад агроном.

ТАСС ШЭНЭ ҺОНИН

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨГӨӨР ИЛАГШАДТА ТУГУУД БАРЮУЛАГДАБА

1975 оной арадай ажахын түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, юһэдэхи табан жэлые амжалтатайгаар түгэсхэхын түлөө бүхэсоюзна социалис мүрысөөгөөр илагшадта КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугууд ба дурасхаалай тэмдэгүүдые барюулалга республиканууд, хизаарнууд, областьнууд, городууд болон районуудта, предприятинууд, эмхинүүдтэ, колхозууд ба совхозуудта боложо байна.

Дамжуулгын тугууд Семипалатинска областьдо, Казахстандахи Джамбульска ГРЭС-эй коллективтэ барюулагдаа. Тугууд ба тэмдэгүүд Ставрополиин хизаарай, Горьковско, Пермьскэ, Свердловско ба бусад областьнуудай предприятинууд, эмхинүүд, колхозууд болон совхозуудта барюулагдаба.

Суглаанууд дээрэ үгэ хэлэгшэд ажалыень үндэрөөр сэгнэһэнэй түлөө КПСС-эй Центральна Комитедтэ, Советскэ правительствада халуун баясхалан хүргөөд, КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула хүсэ шадалаа гамнахагүйбди гэжэ найдуулна.

(ТАСС).

ТАСС-ай МЭДЭЭСЭЛ

Урид тодорхойлогдоһон хүсэтэй туршалгануудые 1976 оной мартын 31-һээ хойшо хоёр тала хэхэгүй гэжэ 1974 оной июлиин 3-да Москвада гар табиһан, ядерна зэбсэгые газар доро туршалга хизаарлаха тухай СССР-эй ба США-гай хоорондын договороор хараалагдаһаниинь мэдээжэ. Амгалан зорилгоор газар доро ядерна тэһэлэлгэнүүдые хэхэ тушаа хэлсээ баталха тухай совет-американ хөөрэлдөөнүүдэй мүнөө боложо үргэлжэлһөөр байһантайнь дашарамдуулан, дурсагдаһан договор үшөө хүсэндөө ороогүй.

Гэхэ зуура, ядерна зэбсэгые газар доро туршалга хизаарлаха тухай договор тиимэ туршалгануудые огтолон болюулха шэглэлтэй тодорхой ябуулга тулада шухала удха шанартай байһыень хараада абана, мүн амгалан зорилгоор ядерна тэһэлэлгэнүүдые хэхэ тухай хэлсээ бэлдэлгын асуудалаар туйлагдаһан ойлгосолгые анхаралдаа абана, тус договорой эрилтэнүүдтэ таарахагүй ямаршье ябуулга хэхые Советскэ Союз һаназшалнагүй, США мүн иимээр лэ хандаха байха гээд һанана.

Гэхэтэй хамта, амгалан зорилгоор газар доро ядерна тэһэлэлгэнүүдые хэхэ тухай хэлсээ, дары баталхын, 1974 оной июлиин 3-най договорые хүсэндэнь оруулхын тула хоёр талаһаа эршэмтэй оролдолго гаргагдаха гээд найдажа байһанаа элирхэйлнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

НЮТАГАЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИИН ПРЕДПРИЯТИ. ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД, ИНЖЕНЕРНО ТЕХНИЧЕСКЭ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭД БОЛОН АЛБА ХААГШАДЫЕ СССР-эй ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй даабаринуудые, абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэдээ туйлаһан амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ:

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

Бужигеев Михаил Александровичые — «Туяна» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор.

Полынцев Степан Ивановичые — С. М. Кировэй нэрэмжэтэ металл зүйлнүүдэй заводой хүдэлмэришэн.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Иванова Елена Сидоровнае — «Туяна» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон.

Сизых Галина Павловнае — Хяагтын трикотаж нэхэдэг фабрикын хүдэлмэришэн.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Кушнарева Валентина Варфоломеевнае — «Туяна» гэжэ оёдолой үйлэдбэриин нэгэдэлэй оёдолшон.

Коновалова Александра Никитовнае — Ф. Э. Дзержинскиин нэрэмжэтэ арһанай заводой хүдэлмэришэн.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» ГЭҺЭН МЕДАЛЯАР

Черкашин Николай Филипповичые — Оймором мебелиин фабрикын модошо дархан.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРЬНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Гарилова Полина Кирилловнае — Гусиноозерскын оёдолой фабрикын оёдолшон.

Олзоев Энгельс Моисеевичые — уран бүтээлэй зүйлнүүд болон сувенирнүүдэй туршалгын заводой уран дархан.

Трофимова Елизавета Александровнае — хангалга болон худалдаагын областной управлениин складые даагша.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль. 1976 оной мартын 2.

„Эхэ-Геройн" нэрэ зэргэнүүд олгогдобо

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар арба, арбанһаа дээшэ үхибүүдые түрэһэн, хүмүүжүүлһэн эхэнэрнүүдтэ «Эхэ-Геройн» хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

Кабанскын аймагай Сухан тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Валентина Ивановна **Анисахарова,** Сэлэнгын аймагай Химнын совхозой хүдэлмэришэн Зинаида Ивановна **Григорьева,** Сэлэнгын аймагай «Эрдэм» колхозой колхозница Елизавета Алексеевна **Махаева,** Зэдын аймагай «Заречный» совхозой хүдэлмэришэн Мария Цырендоржиевна **Ринчинова,** Түнхэнэй аймагай Шулуута тосхоной гэрэй эзэн эхэнэр Лопсон Жамсаевна **Халудорова,** Улаан-Үдэ хотын гэрэй эзэн эхэнэр Пелагея Годоновна **Шулунова** гэгшэд энэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указһаа

НЕФТИИН ПРОДУКТНУУДААР ХАНГАХА ПРЕДПРИЯТИ, ОРГАНИЗАЦИНУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕН МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай ажахые нефтиин продуктнуудаар хангаха талаар табан жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-һээ

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРДЕНООР

Виноградов Леонид Александровичые — Улаан-Үдын нефтиин баазын автомобилиин жолоошон.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Н. ПОДГОРНЫЙ.
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1976 оной мартын 4.

БурАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. П. НЕСТЕРОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Түрэһөөр 50 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, хүдөө ажахын органуудта олон жэлэй туршада һайнаар ажаллаһанайнь түлөө «Бурятсельхозмонтаж» трестые эрхилэгшэ Владимир Петрович **Нестеровые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ
Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1976 оной апрелиин 2.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэри дүүргэхын түлөө

ГАЗАРАЙ ЁҺОТОЙ ЭЗЭД БАЙБАЛ...

Газар, уһанай ёһотой эзэд байһан хүнүүд тэрэнэй ашаг үрые ехээр абадаг, саашань арьбадхажа шададаг байна.

КПСС-эй XXV съезд дээрэ партиимнай ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежнев хэһэн элидхэл соогоо газар таряалан, сабшалангые эзэн ёһоор ашаглаха тухай онсолон тэмдэглээ. Үнэхөөрөөшье хүдөө ажахын бүхы продукт, эдеэ хоол хадаа газарһаал абтадаг байна ха юм.

Ямар ехэ зорилго, түсэбүүдые партимнай хараалба гээшэб! Гансал хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ арбадахи табан жэлэй туршада 172 миллиард түхэриг гаргагдаха байна. Энэмнай хадаа юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо 41 миллиард түхэригөөр ехэ болоно бшуу. Тиихэдэ манай орон доторхи уһалагдадаг, хатаагдаһан 25 миллион гектар газар бии. Арбадахи табан жэлэй туршада үшөө 9 миллион гектар иимэ газар нэмээгдэхэ байна.

Манай Хэжэнгын аймагай ажахынууд нилээд ехэ таряалантай, сабшалантай юм. Тэдэниие ёһотоор һайжаруулжа, үтэгжүүлжэ, уһалжа, баян ургаса хуряадаг болохо зорилго нэн түрүүн партиин райкомой, аймгүйсэдкомой, үйлэдбэриин управлениин урда табигдана. Юһэдэхи табан жэлэй туршада аймагай партийна, советскэ, ажахын органууд газар таряалан, сабшалан һайжаруулха, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ хэмжээ ябуулгануудые абаа.

Бардам һайн тэжээлэй баазэ бэхижүүлэн байгуулха талаар үнгэрһэн табан жэлэй туршада шанга тэмсэл хэгдээ. Тиигэжэ 6 мянган гектар шэнэ газар хахалагдаа. Хүдөө ажахын, ороохото ургамалнуудые тариха талмай хараа байса үргэдхэгдөө. Мүн органическа болон минеральна үтэгжүүлгые поли болон нуга сабшалан дээрэ гаргалга ехэ болгогдоо.

Эдэ хэмжээ ябуулганууд хадаа һайн үрэ дүнгүүдые үгэбэ. 1975 ондо ороохото ургамал срой хамтадаа 299,3 мянган центнер абтаба. Иимэ дүн Хэжэнгын аймагай хүгжэлтын бүхы үенүүдтэ үзэгдөөгүй байха юм.

Эмхидхэлэй хүдэлмэриин һайнаар ябуулагдаһанай, ажалшадай эршэтэ ажалай ашаар манай аймаг мал ажалай продукци түрэндэ тушааха табан жэлэйнгээ түсэбые амжалтатайгаар дүүргээ һэн. Наймадахи табан жэлэйхитэй сасуулжа үзэхэдэ, 1971—1975 онуудта мяха үйлэдбэрилгэ 12,3 процентээр, һү—12,1, ноохо—13 процентээр ургаһан байна. Мүн мяха бэлэдхэлгэ 19,3 процентээр, һү—11,8, ноохо—14,2 процентээр ехэ болоо. Мүн малай тоо нилээд олошороо.

Эдэ бүхы амжалтануудые туйлабашье, аймагай хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ үшөө ехэ хубита оруулха арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэжэ шадаагүйбди гэжэ сэхэ тэмдэглэмээр. Энээн тухай совхозуудай партийна суглаанууд, районно партийна конференци дээрэ тодорхойгоор хэлэгдээ һэн.

Тэжээлэй баазэ үнгэрһэн табан жэлдэ нилээд һайжараа. Тиибэшье ниитын мал ажалай эрилтэдэ тэжээл бэлэдхэлэй хэмжээн үшөөл дүүрэн хүрөөдүй. Малай бүхы тэжээлээр хангагдалга үшөөл доогуур байна бшуу. Илангаяа «50 лет Октября», «Первомайский», Загатайн совхозууд энэ үбэлжэлгэдэ тэжээл багатайгаар ерээ һэн.

Арбадахи табан жэлдэ юһэдэхи табан жэлэйхидэ орходоо мяха үйлэдбэрилгэ 25,5 мянган центнерээр (20 процентээр), һү—72,2 мянган центнерээр (25 процентээр), ноохо—4390 центнерээр (27 процентээр) дээшэлүүлхэ зорилго табинабди. Мүн эндэ малай тоо олошоруулхын, мал ажалай ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө шанга тэмсэл эхилхэ байна бшуу.

Эдэ бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын тула 1980 ондо ниитын малда тэжээлэй 41 мянган тонно единицэ үгэхэ болонобди. Үнгэрһэн 1975 ондо тэжээлэй 25,3 мянган тонно үгтөө гэжэ дурдаа һэмди. Тиихэдээ тэжээлэй единицын ургалта 62 процент болохо байна.

«1976—1980 онуудта ниитын малай тэжээлэй бата бэхи баазэ байгуулха талаар районно партийна организациин зорилгонууд тухай» асуудал КПСС-эй райкомой пленум дээрэ хаража үзэгдөө. Мал ажалай тэжээлые бэлэдхэхэ талаар арбадахи табан жэлдэ абтаха хэмжээ ябуулгануудые пленум баталан абаа һэн. Ажахынуудай партийна организацинууд, совхозой дирекцинүүд партиин райкомой энэ пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ хэрэгтэ ажалшадые зоригжуулан элсүүлхэ зэргэтэй болоно.

Ороохо таряа ехээр ургуулха гээшэ манай гол зорилгонуудай нэгэн болоно. Арбадахи табан жэлэй эсэстэ ороохоной валова суглуулбари 45—50 мянган тоннодо хүрэхэ байна. Тиимэһээ бидэнэр тарилгын талмайе үргэдхэхэһөө гадна ургаса дээшэлүүлхэ талаар ехэ тэмсэл ябуулха болонобди. Арбадахи табан жэл соо ороохото ургамалнуудые тариха талмайе 40 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхын түлөө оролдохобди.

1976 онһоо эхилжэ, илангаяа кукуруза, куузику гээшые һайнаар уһалагдадаг газарта таридаг болохомнай. Эдэ ургамалнуудые ургуулха тусхай звенонууд эмхидхэгдэхэ, түгэс һайн техникэ тэдэндэ үгтэхэ.

1980 ондо кукурузын ургасые гектарай 200 центнертэ, куузикын—300, силостэ орохо ургамалнуудай ургасые гектарай 80 центнертэ заатагүй хүргэхэ зорилго бидэнэр табинабди.

Газар уһанда эзэн ёһоор хандаха хэрэгые бидэнэр ехэ удха шанартайда тоолобди. Поли дээрэ хэгдэдэг бүхы ажал хүдэлмэри богони болзор соо, эрхим һайн шанартайгаар дүүргэгдэхэ зэргэтэй. Энэнэй түлөө тэмсэл хадаа ажахынуудай партийна организаци болон дирекцинүүдэй гоё зорилго болоно бшуу.

Арбадахи табан жэл соо үрэһэ һайжаруулха асуудалда ехэ анхарал хандуулхабди. Манай аймагай таряаланда, газарта, үлариида таараха үрэһэ бэлдэхын түлөө тэмсэл мүнөөнһөө эхилээгүйдэ аргагүй. Мэдээжэ уран зохёолшо Валентин Овечкин тон зүбөөр иигэжэ тэмдэглээ һэн: «Газар дээрэ хэн эзэн байха ёһотойб? Агроном». Агротехническэ эрилтэнүүдые нарин нягтаар сахиха хэрэг мүнөө илангаяа ехэ удха шанартай.

Сабшалан, бэлшээри һайжаруулга тухай ходо хэлсэнэбди. Уһалагдадаг газарнуудые ашаг үрэтэйгөөр 1976 ондо хэрэглэхэ талаар Загарайн аймагай «Сельхозтехника» нэгэдэлэй, уһанай ажахынуудай, колхоз, совхозуудай механизатор болон мелиораторнуудай үүсхэлые манай аймагайхид халуунаар дэмжэн абаа.

Нуга сабшалангые үндэһөөрнь һайжаруулхада, хэнэйшье мэдэһээр, тэжээл бэлэдхэлгэ нилээд ехээр дээшэлнэ ха юм. Худанай, Чисаанын совхозуудай жэшээ энээниие гэршэлжэ, эли тодоор харуулжа үгэнэ. Тиимэһээ (дээрэ дурдагдаһан совхозуудай жэшээгээр) ажахы бүхэн оньһожоруулагдамал лугомелиоративна отрядууд болон звенонуудые байгуулха зэргэтэй бшуу. Жэл бүри ажахы бүхэндэ 500—600 гектар муу газар һайжаруулагдахаар хараалагдана. Арбадахи табан жэлэй туршада 15—18 мянган гектар нуга сабшалан һайжаруулагдаха болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ органическа болон минеральна үтэгжүүлгэ аймаг доторнай яһала ехээр хэрэглэгдэдэг боложо байнхай. Зүгөөр эдэнэй ехэнхи хубинь нуга сабшалан дээрэ тараагдана. Байгша онһоо эхилжэ, поли, таряалан дээрэ наг шэбхэ гаргалгые хараа байса ехэдхэхэ болонобди. Минеральна үтэгжүүлгэ, аммиагай уһа ехээр хэрэглэхэ тон шухала. Байгша ондо аммиагай уһа асарха, хэрэглэхэ хэрэгые ехэ болгохомнай. «Сельхозтехникын» районно отделени Ново-Ильинскдэ аммиагай уһа бүлэдэг станци барижа, тэрэниие түмэр харгыгаар шэрэхэ болоно.

Тиигэжэ 1980 ондо 15—16 мянган гектар нуга сабшалан, ороохото ургамалнуудай 20 мянган гектар талмай, кукуруза, хартаабха, овощой, силостэ ородог ургамалнуудай бүхы газар дээрэ үтэгжүүлгэ хэхэ байнабди.

Газараа ёһотоор ашаглахын, ургасыень дээшэлүүлхын тула уһалууриин шэнэ системэнүүдые барижа эхилээбди. «50 лет Октября» совхоздо Аралай, Хэжэнгын совхоздо Шанаагай, Худанай совхоздо Худанай, «Первомайский» совхоздо Леоновкын уһалууриин системэнүүд баригдажа эхилээ. Тиихэдэ Мүнгэдэй, Һараантайн, Чисаанын Сулхариин уһалууриин системэнүүдые шэнээр заһабарилан һэльбэхэ ажал, Һараантай-Жэбхээһэнэй системын барилга эхилэнхэй. Энээнэй ашаар уһалагдадаг таряалан, сабшалангые 16 мянганһаа 35 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхэ аргатай болохомнай. Тиимэһээ «Бурводстройн» оньһожоруулагдамал нүүдэл колонно 1980 он болотор барилга-хабсаралгын ажалай хэмжээе хоёр дахин шахуу ехэдхэхэ гэхэ гү, али жэл соо 700 мянганһаа 1,5 миллион хүрэтэр түхэригэй ажал хэхэ зэргэтэй болоно ха юм.

Эдэ ехэ хэрэгүүдые бүтээхын тула һайн техникэ, барилгада, проектдэ шухала мүнгэн, хэрэгсэл, ажалай хүсэн ехэл хэрэгтэй болоод байна. Эдэ гүйлтыемнай республикын Мелиорациин болон уһанай ажахын министерство харадаа абаха бэзэ гээд найдагдана....

Газар... Таряалан, сабшалангые эзэн ёһоор, тон һайнаар үтэгжүүлжэ, уһалжа, һайжаруулжа шадаһан хүнүүд баян ургаса абажа, ниитын малай тэжээлэй бата бэхи баазэ байгуулха дүүрэн арга боломжотой. Тэжээлэйл элбэг байгаа һаа, бүхы юумэн — мяхан, һүн, ноохон, овощ ехээр абтаха, ехээр гүрэндэ тушаагдаха болоно бшуу.

Р. БАЯРТУЕВ,
КПСС-эй Хэжэнгын райкомой нэгэдэхи секретарь.

Буряадай хүдөө ажахын институтдай «Байкал» учхозой һаалишан Степанида Поликарповна Степанова юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ үнеэн бүриһөө 4761 килограмм һү һаажа амжаа һэн. Харин байгша оной түрүүшын үдэрһөө эхилжэ, энэ нүхэрнай улам шударгыгаар ажаллажа, ажахы дотороо онсо шалгарба. Нэгэдэхи кварталайнгаа түсэб болзорһоо уридшалан дүүргээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: һаалишан С. П. Степанова.

О. БЕРЕЗКОВОЙ фото.

ДҮРШЭЛӨӨ ХАЛАН АБАЛСА[...]

Хонин һүрэг олошоруулжа, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар нилээд дүршэһэн «Коммунизм» колхозой, Ленинэй ордено Борьёогой совхозой хонишодто һаяхан Мухар-Шэбэрэй аймагай хонишод айлшалжа, тэдэнэй дүй дүршэлтэй танилсаһан, хөөрэлдэһэн байна. Энэ делегациие партиин Мухар-Шэбэрэй райкомой нэгэдэхи секретарь Г. М. Конев ударидажа, аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник Н. Б. Батуев, ахамад зоотехник М. Х. Хабдаев, «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ Н. Цырендашиев, Суулгын совхозой директор Д. Жамсаранов, «Эрдэм» совхозой директор Т. Олейников гэгшэд хонишодтой хамта ерэлсээ.

Айлшадые түрүүлэн «Коммунизм» колхозой суута хонишон, Социалис Ажалай Герой, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Г. С. Цыремпилова угтажа, ажал хүдэлмэритэйгөө танилсуулаа. Удаань үнинэй хонишод Н. Гомбоевой, Л. Ивановой хэжэ байһан хүдэлмэри харaһан, дүй дүршэлтэйнь танилсаа.

Хойто үдэрынь айлшад Ленинэй ордено Борьёогой совхоз ошожо, Социалис Ажалай Герой, залуушуулые һурган хүмүүжүүлхэ үүсхэл хонишодой дунда анха түрүүн гаргаһан Г. Рабдаевай, хурьга абалгаар республикын хонишодой социалис мүрысөөнэй дүнгүүдээр республикын че[...] удаа болоһон, [...] 100 эхэ хонин [...] хурьга абажа [...] Свистуновой, Т. [...] гай бригадануу[...] һонирхолтой х[...] дые үнгэргэжэ, [...] мэритэйнь танил[...]

Айлшадай [...] үедэ аймагай [...] дэ хурьга абалга [...] даа ябажа байга[...] Мухар-Шэбэрэй [...] та түл абалга [...] гаа. Зэдын хони[...] һарада хонидоо [...] даг болоһоор [...] Иигэжэ оролдо[...] хурьгалуулхадаа, [...] түлынь ногоон [...] раа тэжээл багаар [...] даг, мүн март һар[...] заторнуудые түл [...] хабаадуулхада зон[...] Энээнһээ гадна, [...] үбэлэй хүйтэн үнгэр[...] лээд дулааразиг [...] байра соо пэшэн [...] гүй, дулаасуулалт[...] юм. Эсэсэй эсэст[...] хүсэд таргалжа [...] дэһэн эхэ хонид [...] лэнэ.

Иимэ онол арга[...] дын хонишодой [...] хидхэлые ехээр [...] мүн яһала таара[...] хид болгоһые ай[...] гожо, ехээр һэй[...] эхир хурьгадые [...] эдеэлүүлгэдэ онсо [...] хандуулдаг дүй [...] халан абаха [...] айлшад мэдүүлһэн [...]

Д. АЮ[...]

Омогорхолой БА ЭТИГЭЛ НАЙДБАРИИН мэдэрэлтэйгээр

СОФИ. (ТАСС). БКП-гэй XI съезд бүхы Болгариие ехээр һонирхуулжа байна. Болгариин 800 мянга шахуу коммунистнуудай түлөөлэгшэд табан жэлэй урда тээ БКП-гэй X съездын хараалһан зорилгонуудые дүүргэлгын дүнгые мүнөөнэй съезд дээрээ шэнжэлэн сэгсэлжэ, Болгарида хүгжэлтэ түгэс социалис общество байгуулжа үргэлжэлхэ арга замуудые зүбшэн хэлсэжэ байна.

Съезд дээрэ хэлэгдэһэн үгэнүүд арадай засагта Болгариие саашадань хүгжөөн һалбаруулха, БКП-гэй ба КПСС-эй, НРБ болон СССР-эй хоорондын аха дүү ёһоной хани барисаа, харилсаа холбоое бэхижүүлхэ, гүнзэгырүүлхэ, социалис хани нэгэдэл батадхаха гэһэн хүсэлэл эрмэлзэлээр нэбтэрэнхэй.

Социалис оронуудтай социалис ёһоной экономическэ нэгэдэлээ гүнзэгырүүлхэ, экономикоёо Советскэ Союзай экономикотой ойртуулха хараа бодолоо Болгари тоосоото үе соо хэлбэришэгүйгөөр баримталан бэелүүлээ гэжэ съезд дээрэ үгэ хэлэһэн олон нүхэд тусхайлан тэмдэглэбэ.

БКП-гэй XI съездэ Болгариин Арадай газар таряалангай союзай хүтэлбэрилхы соведэй эльгээһэн амаршалгые союзай секретарь П. Танчев соносхоо.

Съездэ хабаадахаяа Софи ерэһэн хэдэ хэдэн оронуудай коммунис, хүдэлмэришэдэй ба социалис партинуудай, национально-сүлөөрэлгын, демократическа эмхинүүдэй ба хүдэлөөнүүдэй делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд БКП-гэй XI съездые амаршалба.

Ойн һайндэр үнгэргэхэ комитедэй заседани

ССР Союзай Гүрэнэй академическэ Ехэ театрай тогтоогдоһоор 200 жэлэй ойн һайндэртэ бэлдэхэ ба үнгэргэхэ бүхэсоюзна комитедэй заседани мартын 31-дэ Москвада болоо. Комитедэй түрүүлэгшэ — КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй культурын министр П. Н. Демичев заседаниие хүтэлбэрилбэ.

Заседанида хабаадагшад бүхы союзна республиканuудта үнгэргэгдэхэ ойн баярай һайндэрэй түсэб тухай мэдээсэлнүүдые соносоо.

Коллективэйнь уран бүтээлэй алдарта зам тухай хөөрэһэн уран һайханай выставкэнүүд, олон тоото фотоальбомууд, очеркнуудай суглуулбаринууд, монографинууд 200 жэлэй ойдо зорюулагдана.

(ТАСС).

Бэлэдхэгдэһэн модо һайнаа[р] сүм хэрэглэх[э]

Ой модоной промышленность республикымнай арадай ажахын гол һалбаринуудай нэгэн болоно. Энэ һалбари жэл бүхэндэ хүгжэжэ, олон зүйлэй продукцяар арадай ажахые хангана. Хэдэн жэлэй саада гээ модо, хюрөөдэмэл материал, шпала үгэдэг һаа, мүнөө технологическа зомгооһо, модо-зомгооһоной плитэ, арболит болон бусад зүйлэй продукци үйлэдбэрилжэ, ондоо олон һалбаринуудта эльгээдэг болоо.

Бэлэдхэгдэһэн модо дууһан һайнаар хэрэглэхэ гэһэн партиин XXIV съездын табиһан зорилгые бодото дээрэнь бэелүүлһэнэй ашаар үнгэрһэн табан жэлэй туршада продукци худалдалга 34 процентээр дээшэлһэн байна. Тиигэбэшье арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ продукци үйлэдбэрилгэ ехэ болоһон юм. Мебель бүтээлгэ, хүдөө ажахын машина болон вагонуудые бүтээлгэдэ хэрэглэгдэхэ хюрөөдэмэл материал бэлэдхэлгэ горитой ехээр дээшэлээ.

Эдэ жэлнүүдтэ модо бэлэдхэлгын үлэгдэл, хаядаһа хэрэглэжэ, продукци үйлэдбэрилхэ асуудал шиидхэгдэһэн байна. Шэнэ зүйлэй продукци болохо технологическа зомгооһон үйлэдбэрилэгдэжэ эхилээ. Тэрэ модоной химическэ предприятинуудта, целлюлозо үйлэдбэрилгэдэ хэрэглэгдэнэ. Мебель хэлгэдэ гол түлэб хэрэглэгдэхэ модо-зомгооһоной плитэ үйлэдбэрилэгдэжэ эхилһэн юм.

Хүдэлжэ байгаа модо бэлэдхэлэй предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха, модо отолон унагааха, ашаха хүдэлмэри оньһожоруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ асуудалнуудые юһэдэхи табан жэлэй туршада модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинуудай коллективүүд шиидхэжэ байгаа. Тиихэдээ шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, ажалай эмхидхэл һайжаруулха гол шэглэл баримталагдаа.

Энэ талаар манай предприятинууд зарим тэды дүй дүршэлтэй болобо. Комплексно бригаданууд томодхогдожо байна. «Забайкаллес» нэгэдэлэй модо бэлэдхэдэг бүхы бригаданuудай 60 процентнь томодхогдоо. Модо таллуулгын ТДТ-75 тракторай орондо хүсэ ехэтэй ТТ-4 тракторнууд хүдэлгэгдэнэ. Эдэ бүгэдын ашаар модошодой ажалай комплексно бүтээсэ табан жэл соо 616 кубометрһээ 710 кубометр хүрэтэрөө дээшэлбэ.

Байгалай, Сэлэнгын модоной баазануудые, Байгалай модо урадхуулгын конторые, Онохойн модоной болон Буряадай модо болбосоруулгын, мебелиин комбинадуудые һэльбэн шэнэдхэхэ ехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Отологдоһон модо дууһан һайнаар хэрэглэхын, эндэ асарагдаһан модо болбосоруулха хүдэлмэри үргэлжэдэнь оньһожоруулхын, автомат аргаар хангахын тула энэ хүдэлмэри хэгдэһэн юм.

Урдань миин хосордог үлэгдэл, хаядаһа, муу шанартай модо хэрэглэжэ, нёдондо 170 мянган кубометр технологическа зомгооһон үйлэдбэрилэгдэһэн байна. Энэ хадаа жэлдээ 250 мянган кубометр модо бэлэдхэдэг шэнэ леспромхоз ашаглалгада оруулагдаһантай жэшээтэй. Хандагатайн леспромхоз, Онохойн модоной комбинат, Буряадай модо болбосоруулгын болон мебелиин комбинат технологическа зомгооһо үйлэдбэрилхэ даабаряа үлүүлэн дүүргэһэн байна. Буряадай МДК модоной үлэгдэл, хаядала хэрэглэжэ, технологическа зомгооһо үйлэдбэрилхэһээ гадна, шэнэһэн модоной холтоһо суглуулдаг болоо. Дубильно-экстрактна үйлэдбэриин үнэтэ энэ зүйл худалдажа, 80 мянган түхэригэй олзо доход абтаа.

Онохойн модоной комбинадта 1972 ондо ашаглалгада оруулагдаһан модо-зомгооһоной плитэ үйлэдбэрилдэг цех өөрынгөө продукцяар Алас-Дурнын мебель хэдэг предприятинуудые хангадаг болоо. Барилгада хэрэглэгдэхэ арболит үйлэдбэрилхэ цехүүд Хандагатайн, Шулуутайн леспромхозуудта баригдаһан байна.

Модые дууһан һайнаар, үлэгдэл, хаядалгүйгөөр хэрэглэхэ гол шэглэл арбадахи табан жэлдэ баримталагдаха юм. Модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын предприятинуудта продукци үйлэдбэрилгые 20—25 процентээр ехэдхэхэ, ажалай бүтээсэ 25—27 процентээр дээшэлүүлхэ, Сибирь ба Алас-Дурна зүгэй нютагуудаар модо бэлэдхэлгэ, тэрэниие үйлэдбэрилгые үргэдхэхэ гэжэ СССР-эй арадай ажахые 1976—1980 онуудта хүгжөөхэ гол шэглэлнүүд дотор тэмдэглэгдэнэ.

Гол шэглэлнүүдэй ёһоор республикымнай модо бэлэдхэлэй, модо болбосоруулгын предприятинууд продукци үйлэдбэрилгые 22—25 процентээр дээшэлүүлхэ ёһотой юм. Энэ зорилго дүүргэхын тула «Забайкаллес» нэгэдэл жэл бүхэндэ 6 миллион түхэригһөө бага бэшэ продукци бүтээн гаргаха болоно.

Манай республика дотор модо бэлэдхэлэй дээшэлүүлэгдэхэгүй байһые хараада абабал, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээе ехэдхэхэнь бэлэн бэшэ ха юм. Ямар аргаар продукци үйлэдбэрилгэ дээшэлүүлэгдэхэ гээшэб? Ойдо бэлэдхэгдэһэн модо тэрэ зандань шэрэжэ, модо болбосоруулгын предприятинуудта тушааха, модые үлэгдэл, хаядаһагүйгөөр дууһан һайнаар хэрэглэхэ зорилго табигдана. Модоной үлэгдэл, хаядаһанһаа технологическа зомгооһо, модо-зомгооһоной плитэ, арболит, паркет үйлэдбэрилгэ ехэдхэгдэхэ, холтоһо суглуулга дээшэлхэ байна.

Модо бэлэдхэлэй, болбосоруулгын үйлэдбэриин бүхы хаядаһа, үлэгдэл хэрэглэхын тула предприятинуудые шэнэдхэн байгуулха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ юм. Тиигэжэ Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадта эльгээгдэхэ технологическа зомгооһо үйлэдбэрилгэ 2 дахин дээшэлжэ, табан жэлэй һүүлшын жэлдэ 300 мянган кубометртэ хүргэгдэхэ байна.

Мебель бүтээлгэдэ хэрэглэдэг модо-зомгооһоной плитэ үйлэдбэрилгэ[...] ган кубометр х[...] мүн лэ 2 дахин [...] лоно. Паркет ү[...] шэнэ цех Сэлэнгы[...] баазада ашаглалгад[...] лагдаха юм. Байры[...] дэй поол хушалгада [...] лэгдэхэ паркет хал[...] лай даралта доро [...] ха, шэрдэгдэхэ [...] паркедүүд байрын [...] дые гоё һайхан бол[...]

Мүн гоёон шэм[...] рэгтэ хэрэглэгдэхэ [...] Буряадай модо бол[...] гын, мебелиин [...] хэгдэдэг болохоор [...] даа. Мүн энэ ко[...] мебелиин шэнэ [...] ашаглалгада тушаа[...] Тэрэ жэлдээ 5 мил[...] хэригэй мебель бү[...] тай. Һайн шана[...] һайхан элдэб янзын [...] хэхэ асуудалда ехэ [...] хандуулагдаха бай[...]

Гэрэй детальнуу[...] тээлгэ мүн лэ ү[...] хөөр хараалагдаа. [...] скэ талааараа нари[...] һан проектын ёһ[...] түхэлэй гэрнүүдэй [...] нуудые Байгалай [...] бааза бүтээхэ юм.

Манай нэгэдэл [...] үеын агууехэ [...] Байгал-Амарай түм[...] барилгада шпала [...] болонхой. Мүн таба[...] шухала барилга бо[...] да Яхадай шулуу[...] уурхай барилгада [...] ба үүдэнэй холоодо[...] үүдэн эльгээгдэхэ [...]

Республикымнай [...] лэдхэлэй предпр[...] арбадахи табан жэ[...] гүйгөөр хүдэлхын [...] нэ газарта модо [...] асуудал шиидхэхэ [...] Республикымнай ур[...] районуудта модо [...] участок, газар хомо[...] Мүн эндэ ехэнхи[...] нартай шэнэһэн [...] лэдхэгдэнэ. Тиим[...] гал далайһаа холо [...] модо бэлэдхэхэ асуу[...] бигдажа байна.

Баунтын аймага[...] ин леспромхоз ар[...] бан жэлдэ хүдэлжэ [...] хаар багсаагдана. [...] ой модоной баялиг[...] бан жэлэй аша [...] рюулхын тула Ре[...] ой модоной комби[...] гуулха проект [...] юм. Эдэ асууда[...] шиидхэгдэхэдэ, ре[...] мнай урда зүгэй а[...] модо бэлэдхэлгэ б[...] дожо, хойто зүгэй [...] ной баялиг хэр[...] эхилхэ болоно.

Шэнэ эдэ районуу[...] тээсэ ехэтэй техни[...] технологи нэбтэрү[...] ёһотой. Техническа [...] түргэдхэхын тула ду[...] шэлтэй кадрнууды[...] шухала. Эдэ районуу[...] дэлхэ кадрнуудые [...] тэдэнэй эндээ һу[...] тула ажаһуудалай [...] жатай эрхэ байдал [...] шухала. Эдэ бүхы [...] лые манай нэгэдэл [...] ёһотой болоно.

Нэгэдэлэймнай [...] вүүд партиингаа XX[...] дын шиидхэбэрине [...] дээрэнь бэелүүлхэ [...] хүсэ шадалаа [...] байнхай. Модые ду[...] наар хэрэглэһэн[...] продукци үйлэ[...] ехэдхэхэ, үйлэдбэр[...] үрэ дээшэлүүлхэ га[...] зүрхэнһөө оролдо[...]

В. СТ[...]
«Забайкаллес» [...]
генеральна ди[...]

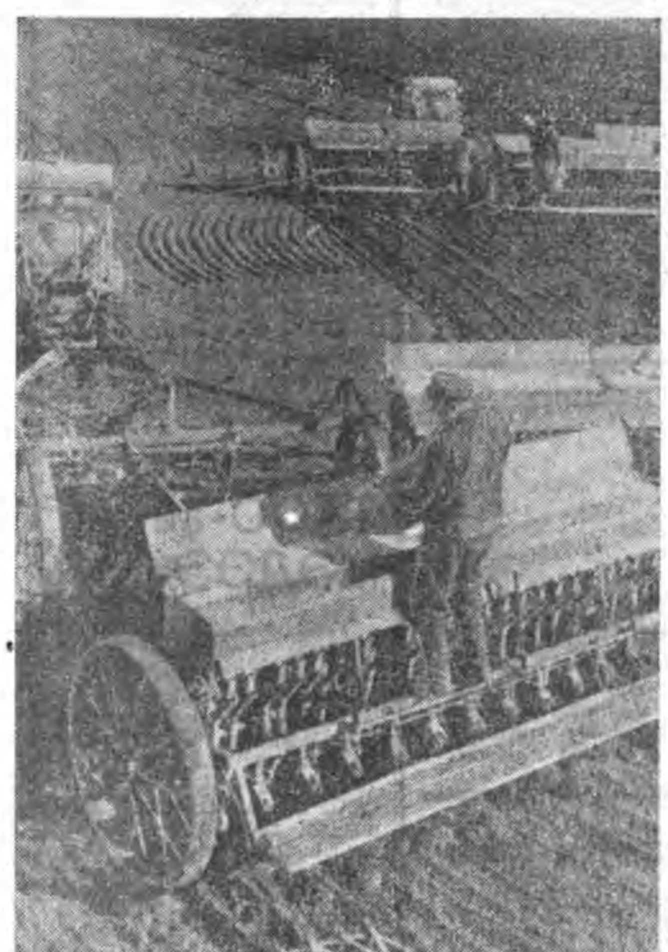

Крымэй механизаторнууд хабарай эртын тарилга хэжэ эхилбэ. Энэ зураг дээрэ «Солнечный» совхозой поля дээрэ хэгдэжэ байһан ажал харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

ТЭЭГДЭҺЭЭ МЭДЭЭСЭНЭ

ЛУГОВОДУУДАЙ ОРОЛДОСО

Хүрбын совхозой хүтэлбэрилэгшэд, бүхы ажалшад ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэдэг болохо талаар һүүлэй жэлнүүдтэ ехэ ажал ябуулдаг болоо. Хэдэн зуугаад гектар газар үндэһөөрөө һайжаруулагдажа, олон жэлэй ногоон таригдадаг болонхой. Тэндэһээ ногооной баян ургаса абажа, ниитын адууһа малые тэжээлээр хангалга нилээд һайжараа.

Газарай үрэжэл һайжаруулха габшагай хоёр һарын соносхогдоходо, тус совхозой механизаторнууд болон луговодууд энэ хүдэлмэреэ эмхитэй һайнаар эхилһэн байна. Тэдэнэр түрэл партиингаа XXV съездын шиидхэбэринүүдтэй һонирхон танилсаад, шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлдэ ороохо таряанай, ногооной баян ургаса абахын түлөө бүхы хүсэ шадалаараа оролдоно. Совхозой үнинэй луговодууд М. Шевченко, Н. Цыбиков, А. Литвиненко гэгшэд оролдосотой һайнаар ажаллажа, үндэр бүтээсэтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулна.

Дүршэл ехэтэй луговод Михаил Шевченко 80 гектар сабшалан даажа абанхай. Мүнөө сабшалангай хүрьһэндэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулна, мүн үбһэ зөөхэ шарганууды хэхэ модо, сабшалангаа хорёолхо һургааг отолжо бэлдэнэ. Тиихэдэ ехэ хэмжээнэй тошон халяагдаа. Уһалууриин системэнүүдые заһабарилха, һубаг ханаабуудые сэбэрлэхэ хүдэлмэри хэгдэжэ байна.

ДҮРШЭЛТЭЙ БАГША

Тээгдын дунда һургуулида хэдэн арбаад багша, хүмүүжүүлэгшэ хүдэлнэ. Тэдэнэй нэгэниинь Р. П. Казазаева энэ һургуулида хори гаран жэлдэ ажаллажа, дүй дүршэлөөр баян болонхой. Энэ нүхэр ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, залуу үетэниие һайнаар һургахын тула ехэ оролдолго гаргана.

Багша Р. П. Казазаева хүдэлмэридөө шэнэ онол арга зүбөөр хэрэглэжэ, шабинарайнгаа мэдэсые бүри гүнзэгырүүлхын түлөө оролдожо ябадаг юм. Хори гаран жэлдэ тэрэнэй һургажа гаргаһан залуушуулые тоолоод барахаар бэшэ. Шабинарайнь олонхинь түрэл нютагтаа ажаллажа, мэдээжэ малшад, механизаторнууд болоо. Заримаиинь дээдэ, тусхай дунда һургуулинуудые дүүргэжэ, мэргэжэлтэд болоод, олон ондоо нютагуудта хүдэлнэ. Тэдэнэр багшанартаа үнэн сэдьхэлэй бато хүргэжэ ябадаг юм.

Ц.-Х. ГОМБОДОРЖИЕВА,
хүдөө бэшэгшэ.

Хоринн аймаг.

КОЛХОЗУУДАЙ БҮХЭРОССИН СОВЕДЭЙ ЗАСЕДАНИ

Колхозуудай Бүхэроссин соведэй заседани КПСС-эй XXV съездын хүдэлмэриин дүн, съездын шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула Россин Федерациин Колхозуудай соведэй урдаа шиидхэхэ зорилго зүбшэн хэлсэхэеэ мартын 31-дэ Москвада зарлагдаа.

Колхозуудай Бүхэроссин соведэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьевэй элидхэл. заседанида хабаадагшадай хэлэһэн үгэнүүд дотор иигэжэ тэмдэглэгдэбэ: Россин хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд партиин съездын шиидхэбэринүүдые бүхы совет арадтаяа хамта нэгэ һаналтайгаар дэмжэнэ, КПСС-тэ заха хизааргүй этигэдэгээ элирхэйлэн, партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев түрүүтэй КПСС-эй ЦК-гай дотоодын болон гадаадын политикые хүсэд, бүрин һайшаана гэбэ.

Партиин XXV съездын тодорхойлһоной ёһоор, ороохо таряа ургуулан абалгаяа бүхы аргаар нэмээхэ гээшэ газар таряалангай хүдэлмэрилэгшэдэй шухалын шухала зорилго болоно. Ороохо таряа бүхы дээрэнь хуряан абалгын жэлэй дундуур хэмжээн Россин Федераци дотор 21—24 миллион тонноор нэмэхэ, саахарай свёкло ургуулан абалга жэл соо дунда зэргээр 32—33 миллион тонно, мяхан (үүсэлгэдэһэнэй һүүлээр) —7,5 миллион тонно, һүн 49—51 миллион тонно болохо ёһотой. Хартаабха, овощ ба хүдөө ажахын, бусад продукци ургуулан абалга энэ табан жэлдэ нилээд ехээр нэмэхэ. Ороохо таряанай ургаса мүнөө жэлдэ республика дотор дунда зэргээр гектар бүриин 15 центнерһээ бага бэшэ байха ёһотой.

Бии байһан нөөсэ ба арга боломжонуудаа хүсэд бүрин элсүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта ажахынуудай соведүүдэй гол оролдолго хүсэлэлгэ хандуулхыень Колхозуудай совет уряалба. Хабарай тарилгын бэлэдхэл дүүргэхэ, малай үбэлжэлгэ эмхитэй һайнаар үнгэргэхэ хэрэгтэ Совет ехэ анхарал хандуулаа.

(ТАСС).

КПСС-эй XXV СЪЕЗДЫН материалнууд тухай хөөрэлдөөн

СОЦИАЛИС ОРОНУУДАЙ ХАНИ БАРИСАА БЭХИЖҮҮЛХЭ

...эй XXV съезд со... оронуудай харилсаа ..., тэдэнэй нэгэдэ... талада тон ехэ анха... байна. Энэнь ...отой. Юуб гэхэдэ, ... социализм капи... хоёрой хоорондохи ... алишье талаараа ... буларнагүй, ха... шингаржа байла... Тиимэһээ, социа... оронуудай нэгэдэл жэл... бүри бэхижэхэ ... тэдэнэй хоорондохи ... холбоон алишье та... ургэдэхэ ёһотой.

...КПСС болон аха дүү ... оронуудай комму... хүдэлмэришэдэй пар... шухала асуудал... анхаралаа табидаг, ... олохон хэмжээ ... нүүдые бэелүүлдэг.

... социалис гүрэ... нэгэдэлээ бэхижүүл... холбоогоо улам ... хадаа манай Ком... партиин, Совет прави... бэелүүлдэг гадаа... политикын гол шэглэл... нэгэн болоно. Энэ ... манай парти ... жэлнүүдтэ олохон ... ябуулга бэелүүлһэн. Энээнэй ашаар, му... социалис гүрэнүү... нэгэдэл тон бэхи, ба... болонхой. Социалис оро... нэгэдэл, харилсаа ... гурбан ондоо шэ... политикын, эко... үзэл сурталай та... түгжэжэ байна. ... табан жэлэй тур... гурбан шэглэлнүү... нэгэдэлэй харилсаа хол... һайнаар хүгжөө, нэ... бэхижээ. Бата бэхи ..., нэгэн һаналтай, ... дамжадаг байһа... ашаар үнгэрһэн та... социализмын оро... ябдал ехэ зоонилго... бэелүүлжэ шадаһан ... Жэшээнь, вьетнам ... түйлаһан илалта ту... түрүүндэ хэлэ... болоно.

... гүрэнние буу ... хүсоор унагаажа, ... колонисулоор алгын ре... дараха гэһэн им... ...мын ээрхэг түрим... ...дүүдэй эгээ ехэ ... буру/ һүрөө. ... арадай баа... ..., шэн зоригто ... социализмын оронуу... бүхы дэлхэйн тү... ...тэй олониитын зүг... шууд сэхэ дэм...

...нуудай съезд, партиин программа хараа шэглэлынь, оронойшэнэ конституци харуулна.

Социализмын оронуудтай харилсаагаа бэелүүлхэдээ, КПСС ниимэ дүрим хэлбэришэрүйгээр баримталдаг: бодото тэгшэ эрхын үндэһөөр харилсаатаа бэелүүлхэ, гансал национальна бэшэ, харин интернациональна эшэ туһые хараада абажа, шиндхэбэринүүдые абадаг байха. Ямаршье ехэ асуудалаг гараа һаань, тэрэнние хани барисаанай, нэгэдэлэй болон холбоо харилсаанай үндэһөөр шиндхэхэ хэрэгтэй гэжэ манай Коммунис парти тон ехээр этигэдэг гэшэ.

Социалис оронуудай политическэ талаар нэгэдэлээ бүри бэхижүүлээд, гадаадынгаа политика нэгэн һанамжатайгаар, нэгэн дуугаар бэелүүлдэг байһанайнь ашаар, мүнөө үедэ, хэнэйшье мэдэһээр, уласхоорондын байдалда тон олон һайн хубилалтанууд бии болонхой. Саашадаашье, социалис оронууд эб найрамдалай түлөө тэмсэлээ бүри шангаруулжа, нэгэдэмэл гадаадын политикые урагшатайгаар бэелүүлхэ байһаниинь дамжаггүй. Тэрээнһээ гадна социалис оронуудай коммунис болон хүдэлмэришэдэй партинууд оронуудайнгаа экономическа талаар харилсаа холбоо бэхижүүлхэ асуудалда тон ехэ анхарал табидаг байна.

Социалис гүрэнүүдтэй экономическа холбоо харилсаа бэелүүлхэ, бэе бэедээ ашатай туһатайгаар, социалис интернационализмын үндэһөөр тэрэнние саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ манай партиин Центральна Комитет илангаяа саг үргэлжын анхарал хандуулжа байгаа юм. Энэ талаар үнгэрһэн табан жэлдэ олон шэнэ зүйлнүүд бии болонхой.

Социалис оронуудай экономическа харилсаа холбоон СЭВ-ээр бэелүүлэгдэдэг гэшэ. Социалис экономическа нэгэдэлэй удаан болзорой программа 1971 ондо СЭВ-эй оронуудай баталан абаһан ушар илангаяа шухала гэжэ тоолохоор. Юрын худалдаа наймаае хүгжөөлгэдэ орхоодоо социалис оронуудай холбоо харилсаае тус программа үлэмжэ үндэр шатада гаргана гэшэ. Энэ ямар удхатайб гэхэдэ, жэшээнь, бүгэдын аша туһада байгаалиин баялиг [illegible]

Мүн социалис оронууд экономико хүгжэлтэ талаар тон [illegible]. 1975 ондо социалис оронуудай национальна доход дунда зэргээр 6,4 процентээр нэмэжэ, [illegible] национальна доход 38 процентэдэ [illegible] үлүүгээр нэмэбэ. Национальна доходой ехэнхи хубинь арад зоной һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ hомолгогдоно. [illegible] салин 22,2 процентээр нэмэһэн байна. 1975 ондо социалис оронуудай промышленна үйлэдбэри 8,5 процентээр ургаа. Үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада СЭВ-тэ ородог оронуудай

электрын элшэ хүсэ гаргалга 390 миллиард киловатт-часаар гэхэ гү, али 39,3 процентээр нэмэбэ. Энээн мэтээр нефть, булад, түмэр, цемент нилээд ехээр абадаг болоһон байна. СССР-эй национальна доход юһэдэхи табан жэлнүүдэй туршада 31 процентээр нэмээ, промышленна үйлэдбэри 43 процентээр ургаа. Капитальна барилгада аһар 500 миллиард түхэриг hомолгогдоон байна.

Манай ороодо үнгэрэгшэ табан жэл соо арад зоной һуудал байдал һайжаруулха талаар ехэ хэмжээнэй бэелүүлэгдээ. Оронойнационально доходой табиһай дүрбэн хубинь энэ хэрэгтэ hомолгогдоон байна. Худэлмэришэд болон алба хаагшадай салин 20 процентээр, колхозникүүдэй түлбэри 25 процентээр нэмэһэн юм.

Социалис оронууда ажалай бүтээсэ һүүлэй жэлнүүдтэ горитойгоор дээшэлээ. Промышленна үйлэдбэриинь ургалтын 87 процентынь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэнэй ашаар түйлагдаа. Гансал 1975 ондо социалис оронуудта ажалай бүтээсэ дунда зэргээр 6,6 процентээр нэмэбэ, тэрэ тоодо СССР — 5,9 процентээр ургаба. Хорин табан жэлэй туршада социалис оронуудта ажалай бүтээсэ дунда зэргээр 36,6 процентээр, манай Совет орондо — 33,4 процентээр нэмээ юм. Ингэжэ, социалис оронууд экономикын талаар бэе бэедээ ашатай туһатай харилсаа холбоо бэелүүлжэ, энэ талаар тон шухала амжалтануудые туйлаа гэшэ.

Худалдаа наймаан үргэнөөр хүгжөөгдэнэ. Табан жэлэй туршада СЭВ-эй оронуудтай хэгдэдэг манай худалдаа наймаанай эрьесэ хоёрһоо хүлээ дахин ехэ болоо. Мүнөө энэнь жэлдээ 26 миллиард түхэригтэ хүргэгдэнэ.

Түйлаһан амжалтаада түшэглэн, социалис оронууд урагшаа дабшаха үйлсэ хамтаа хэхэ зорилго табина. Зорилго юун бэ гэхэдэ, тусхай зорилготой удаан болзорой программануудые табижа байгаа болоно. [illegible] машина бүтээлгые ургэдхэ, транспортын хүгжэлтые түргэдхэхэ ябадал орно. Энэ хадаа социалис оронуудай ерэхэ жэлнүүдтэ бэелүүлэгдэхэ ээлжээтэ нэн зорилгонууд мүн.

Экономическа талаар социалис оронуудтай харилсаа холбоонай найжаруулга гэдэг асуудалнууд манай партиин ЦК, тэрэнэй Политбюро ходоодоо зүбшэжэ, харадаг байна, саашадаашье тон ехэ анхарал табиха байнаа лабтай.

Аха дүү оронуудай партиинууд үзэл суртал талаар бэелүүлһэн хоёроо харилсаа һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд ургэдхэбэ.

Үзэл суртал болон уласхоорондын ажал ябуулгын асуудалнууд тухай хоорондоо зүбшэхын тулада манай партинуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд байд гэдэг уулзадаг болонхой. Коммунис партинуудай ЦК-гай нэгэдэхи секретарьнар табан жэлэй туршада Крымдэ гурба дахин, 1975 ондо — Варшавада. Съездэй хүдэлмэриин үедэ Москва хотодо дахин болобо. Иимэ уулзалганууд, делегацинуудай андалдаха ябадалнууд тон ехэ удхатай байһаниинь элитэ. Тэрэнһээ гадна манай парти ба гуравнуудай хүтэлбэрилэгшэд хирэ хирэ болоод Варшаваа договорой политическа зүбшэлгын комитедэй хүдэлмэридэ хабаадажа, туһатай, ехэ удха шанартай уулзалгануудые бэелүүлэгдэбэ. Энэ комитедэй хүдэлмэри аха дүү социалис оронуудай гадаадын нэгэдэмэл политикые зохёохо, батална хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэдэг. Тиихэдэ Хитадай хүтэлбэрилхы бүлэгэй һүйдхэлтэ хэрэг тухай тусгаар статьяаар бэшэгдэбэ.

XXV съездын баталһан партиин гадаадын программа соо социалис оронуудай харилсаа холбоое, тэдэнэй нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ гэжэ заагдаа. Саашадаа бэхижүүлхэ гэһэн зорилго табигдаа.

Д-Н. ШОНХОНОВ,
КПСС-эй обкомой лектор.

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ХҮСЭ ШАДАЛЫЕ УЛАМ БЭХИЖҮҮЛХЭ

СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай пленум Москвада мартын 31-дэ болоод тараба. СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшэ, Советскэ Союзай гурба дахин Герой, авиацин маршал А. И. Покрышкин «КПСС-эй XXV съездын дүнгүүд, ДОСААФ-ай эмхинүүдэй зорилгонууд тухай» элидхэл хээ. [illegible] Эсэгэ ороноо хамгаалхын тула совет арадай, тэрэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй ходоо бэлэн байлга хангаха шухала хэрэг гэжэ онсолон тэмдэглээ, — гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ.

Армида, Авиацида, Флотдо туһалха Бүхэсоюзна һайн дурынхи бүлгэм энэ зорилгын шиидхэлдэ шухала үүргэ дүүргэхэ зэргэтэй. ДОСААФ-ай бүхы ажал ябуулгаар Армиин ба Флодой нэгэдэлые улам бэхижүүлхэ, совет патриотизмын ба социалис интернационализмын хэрэг [illegible] гэжэ А. И. Покрышкин тусхайлан тэмдэглээ.

ДОСААФ-ай хүдэлмэриин дүнгүүд тухай тогтоол хэлэлсэ зуураа, элидхэлшэ ингэжэ тэмдэглэбэ: манай бүлгэм үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада тоогой талаар улам тэлэжэ, ба улам бэхижэжэ гараа. 320 мянган эхин эмхидэ мүнөө бүлгэмэй хэдэн арбаад миллион гэшүүд нэгэдэнхэй.

Манай эмхинүүд ба һуралсалай эмхинүүд [illegible]

Элидхэлшэ саашадаа эмхидхэлэй-нийтын, сэрэгэй патриотическа хүдэлмэриин [illegible]

А. И. Покрышкин тугэсхэлдөө ингэжэ хэлэбэ: олон миллион гэшүүтэй оборонно бүлгэм КПСС-эй түүхэтэ XXV съездын шиидхэбэринүүдые хүтэлбэри болгон, [illegible] партиин ЦК, Центральна Комитедые найдуулна.

Элидхэл тушаа үгэ хэлэгшэд: газарай сэрэгүүдэй ахамад командалагша, армиин генерал И. Г. Павловский, ДОСААФ-ай Москвагай горкомой түрүүлэгшэ Д. Н. Кузнецов, Казахай ССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшэ Б. В. Байтасов, Комсомольск-на-Амуре хотын Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ заводой ДОСААФ-ай эмхи [illegible] А. С. Брагин болон бусад КПСС-эй XXV съездын [illegible] ДОСААФ-ай бүхы [illegible] үргэлжэлбэ.

СССР-эй ДОСААФ-ай ЦК-гай түрүүлэгшын орлогшо, генерал-майор В. В. Мосяйкин «Бүлгэмэй эмхинүүдтэ [illegible] ДОСААФ-ай бүхэсоюзна VIII съезд зарлаха тухай» элидхэл хээ.

(ТАСС).

ҺУНГАГШАДТАЯА УУЛЗАНА

Энэ оной апрелиин 11-дэ үнгэргэгдэхэ байгаа арадай судьянарые һунгаха һунгалтада бэлэдхэл Баргажанай аймагта үргэнөөр ябуулагдана. Арадай судьяда кандидадуудые дэбжүүлһэн хэлэлсэ дүүргэгдэжэ болоно байна.

Бани-Голой совхозэдэй Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй, һууриин хүн зоной олон дурган нийтын суглаан болоно, Баргажанай һунгуулиин 1-дэхи округһоо арадай судьяда кандидадаар Василий Алексеевич Усов нэрэн дуураар дэбжүүлэгдээ. [illegible] коллективүүдэй суглаан дээрэ халуунаар дэмжэгдэн байна.

Баргажан-Адагай һунгуулиин 2-дохи округһоо арадай судьяда кандидадаар Раиса Ринчиннимаевна Чагдурова дэбжүүлэгдэбэ. Нүхэр Р. Р. Чагдуровагай кандидатура Баргажан-Адагай загаһа-консервын комбинадай, мүн эндэхи һууриин дунда һургуулиин коллективүүдэй суглаан дээрэ дэбжүүлэгдэбэ.

Аймаг дотор һунгалтын бэлэдхэл эдэбхитэйгээр ябуулагдана, агитпунктнууд хадаа нийтэ политическэ һунгалтын урда тэхи хүдэлмэриин гол гуламтань болоод байна. Арадай судьяда кандидадууд һунгагшадтаяа уулзаха эхилээ.

Г. МОНКЕТОВ.

Улаан-Үдын автобазын, горпромторгын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй Советскэ районой арадай суудай судьяда кандидадаар Дора Лазаревна Итыгилова дэбжүүлһэн юм. Советскэ районой һунгуулиин нэгэдэхи округой һунгагшад агитпунктда олоороо сугларжа, арадай суудай судьяда кандидат Д. Л. Итыгиловатай уулзаба.

Д. Л. Итыгилова ажал харгэ, саашанхи хараа зорилгонуудаа тухайгаа һонирхолтойгоор хөөрэжэ, һунгагшадай асуудалнуудта харюусаба. Уулзалга һонирхолтойгоор үнгэрбэ.

Манай корр.

* * *

Захааминай аймагай арадай суудай судьянарта кандидадуудаар Нэлли Михайловна Цыганкова болон Павел Филиппович Осечков гэгшэд дэбжүүлэгдээ юм. Арадай судьяда кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн нүхэдүүд мүнөө һунгагшадтаяа уулзажа байна.

Аймагай арадай суудые һунгаха нэгэдэхи округһоо арадай судьяда кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Н. М. Цыганкова Зэдын вольфрамомолибденэ комбинадай Холтосон руднигай, механай комбинадай, тоһоной заводой хүдэлмэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадтай уулзаба.

Хоёрдохи округһоо арадай судьяда кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн П. Ф. Осечков зурган газар уулзалга хээд байна. Санагын, Дүтэлүүрэй, Михайловкын совхозуудай хүдэлмэришэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд болон алба хаагшад арадай судьяда кандидадтай уулзажа, ажабайдал ба ажал хүдэлмэриэнь тэмдэглэбэ.

* * *

Зэдын аймагай арадай судьяда кандидадаар хоёрдохи округһоо дэбжүүлэгдэһэн Петр Борисович Малакшинов һунгагшадтаяа уулзажа эхилбэ. Зэдэ поселогой оронһоо таряа тушааха абадаг пунктын коллективтэй түрүүшын уулзалга үнгэргэбэ.

Поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Ш. Д. Мансарунов суглаан нээжэ, апрелиин 11-дэ болохоёо байгаа РСФСР-эй районуудай (городуудай) болон аймагуудай арадай суудуудай судьянарые һунгаха һунгалтада тухай хэлэбэ.

Суглаан дээрэ үгэ хэлэһэн нүхэтэн хүдэлмэришэд М. Охолина, А. Боровых, Жарникова болон пунктые даагша И. В. Соковиков арадай судьяда кандидадаар П. Б. Малакшиновые дэмжэжэ, шэнэ дуугаар һайшаагаад, тэрэнэй алба хэрэгэ үнэн сэхээр ябуулжа, һунгагшадтай ходо уулзажа, тоосоно байхынь хүсэбэ.

Аймагай арадай суудай судьяда кандидат П. Б. Малакшинов КПСС-эй XXV съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдэй дашарамдуулан, [illegible] тухай, мүн оршоно ажабайдал, ажал хүдэлмэриин тухай һунгагшадтаа хөөрэжэ үгэбэ.

Манай корр.

* * *

Улаан-Үдэ хотын Октябрьска районой арадай суудай судьянарта кандидадуудаар И. Х. Демин, Э. П. Сяпонина, М. П. Муруева, А. О. Хорнеев гэгшэд дэбжүүлэгдэһэн юм. Мүнөө тэдэнэр һунгагшадтаяа уулзажа, арадай суудай болон [illegible] ажалай тухай хэлэжэ байна.

Ищаалгада, районой арадай суудай түрүүлэгшэ Иннокентий Христофорович Демин 52-дохи, 12-дохи дунда һургуулинуудай багшанар болон техническэ хүдэлмэрилэгшэд, Юшный посёлогой ажалшадтай уулзаба. Уулзалга олон хүнэй хабаадалгатайгаар үнгэрөө.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Телефон Телеграф Радио

ГАВАНА

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМЫН ГЭРШЭ ЖЭШЭЭ

ТАСС

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съезд социалис оронуудай, дэлхэйн коммунис ба хүдэлмэришэнэй хүдэлгөөнэй нэгэдэлдэ [illegible] гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай секретариадай гэшүүн Рауль Гарсиа Пелаес хэлэбэ. Һандаран һалажа байһан капиталис общество болон улам зуб, һалбаран хүгжэжэ байһан социалис общество хоорондохи [illegible] Л. И. Брежневэй хэлһэн элидхэл [illegible] шухала шата болохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ. Агууехэ Советскэ Союзтай харилсаа холбоотой байһандаа омогорхонхобди гэжэ нүхэр Фидель Кастро съездын трибуна дээрэһээ үгэ хэлэхэдөө тэмдэглээд байна. [illegible] болоно.

НЬЮ-ЙОРК

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые дэлхэйн арадууд һайшааһа

ТАСС

Советскэ Союзай Коммунис партиин XXV съездын найрамдалай ба уласхоорондын харилсаа холбоонай түлөө, арадуудай эрхэ сүлөөгэй түлөө [illegible] гэжэ Ж. Мартен Сиссе [illegible] ТАСС-ай корреспондентдэ [illegible] КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй [illegible] Съездын хүдэлмэриин хойноһоо айхабтар ехэ анхарал тайгаар адагалжа байһандаа [illegible] съездын шиидхэбэринүүдые дэлхэйн арадууд һайшааһан байна.

ЙОРК

ЙОРКДО ХУРАЛДААН БОЛОНО

ТАСС

Бүхы дэлхэй дээрэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулхын түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй хурахын түлөө Британиин национальна хуралдаан Йорк хотодо болохо байна. Уласхоорондын харилсаануудта хүсэ хэрэглэхэгүй тухай бүхэлдээ хэлэлсээнэй договор дары баталха уряа хэлуулаар һайшаагдана.

Уласхоорондын шахардуу байдал һуларуулхын түлөө, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые болюулха шууд алхамуудые хэхын түлөө совет арад зэдэгэйтөөр тэмсэнэ гэжэ совет түлөөлэгшэ А. Н. Калядин хуралдаанай түрүүшын пленарна заседани дээрэ үгэ хэлэхэдөө мэдүүлбэ. КПСС-эй XXV съезд дээрэ энэ хадаа шугам үшөө дахин баталагдаһан байна гэжэ тэрэ мэдүүлээд, хуралдаанай хабаадагшадые алга ташалгаар угтаба.

Йоркдоо хуралдаанай удха шанар Англида хоёр саашаа гараһ. Гансал Британиин олониитэ түлөөлэгшэд бэшэ, харин 20 гаран оронуудай, тэрэ тоодо Советскэ Союз, США, Япон ба Баруун Германиин эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй тэмсэлэгшэд гэрээндэ хабаадана.

ВАШИНГТОН

Пентагоной бюджет

ТАСС

Ерэхэ финансын жэлдэ 112,7 миллиард долларой мүнгэ Пентагондо hомолхо гэжэ правительствын захилаар [illegible] США-гай президент Дж. Форд конгрессэдэ хандаба.

Президент болоһоноо хойшо би сэрэгэй зэгэл ехэ хоёр бюджет баталагдаха зорилгын тухай [illegible] Форд хэлээ. Хэрбээ хаһалта [illegible] хүтэлбэрилэгшэд дэлхэйн шахардуу байдал [illegible]

Ерэхэ финансын жэлдэ табигдаһан пентагоной бюджет оронуудай бүхы түүхэдэ эгээ ехэ байна.

ДАМАСК

Галилейдэ шуһата муухай хэрэг үйлэдэгдэбэ

ТАСС

Гол тулаб араб үндэһэтэнэй ажаһуудаг Израилиин Галилейн районуудай хүн зониие Тель-Авивай сионистнууд айхабтар шуһата муухайгаар хэлмэгдүүлбэ. Бүхэ гараан ээмэдһээ Араб газар нютагуудта һуурихаа түүхэ заһахын тулада Израилиин 500 мянган араб хүн зоной бүлэгүүдые [illegible] гэжэ ТАСС-ай корреспондент дамжуулна. [illegible] да 6 хүн, тэрэ тоодо нэгэ һурагша алуулаба, 30 гаран хүн шархатуулагдаба. Израилиин засагаархиид 300 гаран хүниие баряад хаагдаба.

Иимэ харата муухай ябуулгануудые дурааһа гүтэнэ [illegible] хабаадагшад [illegible] Палестинын арабуудай [illegible] ралдаба.

НЬЮ-ЙОРК

ЭЭЗРХЭГ ЯБУУЛГЫЕ БУРУУШААНА

ТАСС

Анголын Арадай Республикада эсэргүүгээр ЮАР-ай үндэһэн ялгаа гаргагшадай, тэдэнние дэмжэдэг империалис этэгээдүүдэй ээзрхэг түримхэй ябуулга түрэл асуудалые ООН-ой Аюулгүйн Совет зүбшэн хэлэлсэлгээ нэргээбэ. Африкаһа ООН-ой гэшүүн бүлэг гүрэнүүдэй үүсхэлээр тэрэ зарлагдаһан байгаа.

Гвинейн, Замбиин түлөөлэгшэд заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Анголын хэрэгтэ ЮАР-ай расистнуудай хамаарасалгые зайсуулха, энэ оронхой эрхэ сүлөө, бэеэ даан байдал ба газар дайдын бүрин бүтэн байдалые хангаха зорилготойгоор хэмжээнүүдые абахыень Аюулгүйн Совет уряалаа. Сүлөө Анголдо эсэргүүгэй империалистнууд, расистнууд хүсэнүүдэй эзэрхэг түримхэй ябуулгые эрид буруушааха хэрэгтэй гэжэ Гвинейн Республикын түлөөлэгшэ Жанна Мартен Сиссе мэдүүлбэ.

Бэеэ даан байдалаа бэхижүүлхын түлөө Анголын арадай [illegible] тэмсэлдэ Советскэ Союз ба бусад социалис гүрэнүүд [illegible] Африкын арадуудай зүгһөө [illegible] гэжэ Ж. Мартен Сиссе мэдүүлбэ.

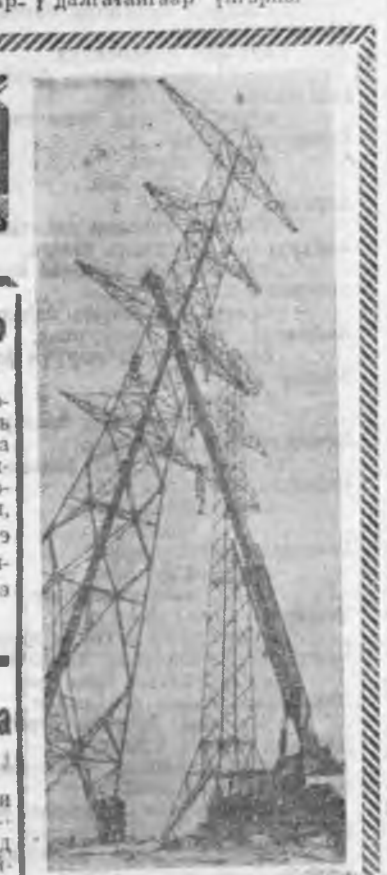

ШАЙОСЕКЕЛ. 400 киловольт электро линн Венгриин Мукачево—Гёд городуудай хоорондо татагдажа байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 13,5 тонно болохо 42 метр үндэр нэчтые тусхай краннаар үргэжэ тодхоно.

МТИ-ТАСС-ай фото.

БЕЙРУТ

Ливанда зэбсэгтэ тулалдаанууд ургэлжэлһээр

ТАСС

Мартын 31-эй удэр, һүни Бейрудай түбэй кварталнуудаар, мүн нийслэл хотойо зүүнэйн Кахалаа гэжэ газарта районодо зэбсэгтэ тулалдаанууд үргэлжэлһөөр. Кахалаада 100 гараан хүн алуулаба.

Хэрбээ зохихо тогтоолой үндэһэндэ оронойнгоо һүүлэй үедэ хэлэн хойноһоо С. Франжьегэй туһаламжа буужа, оронойнгоо президентын һунгалга [illegible] Ливанай прогрессивна хүсэнүүдэй бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэ К. Джумблат [illegible] пресс-конференци дээрэ уряа хэлээдэ мэдүүлбэ.

США-гай 6-дахи флодой Ливанай эрье шадар [illegible]

ДАМАСК. (ТАСС). Ливанай бэеэ даан байдалтай байдал, газар дайдын бүрин бүтэн байдалай түлөө, Палестинын революционно түлөө хамгаалхын түлөө Сири оролдожо байгаа гэжэ Сиринэй правительствын [illegible] мүргэлгэ додор тэмдэглэгдэбэ.

Советскэ Союзай туһаламжаар Индиин Калькутта хотодо метро баригдажа байна. Олон хүн зонтой энэ хотодо 17,5 километр утатай метро ашаглалгада оруулагдаха.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: метро барилгын ажал хэрүүлагдана.

ТАСС-ай фотохроника.

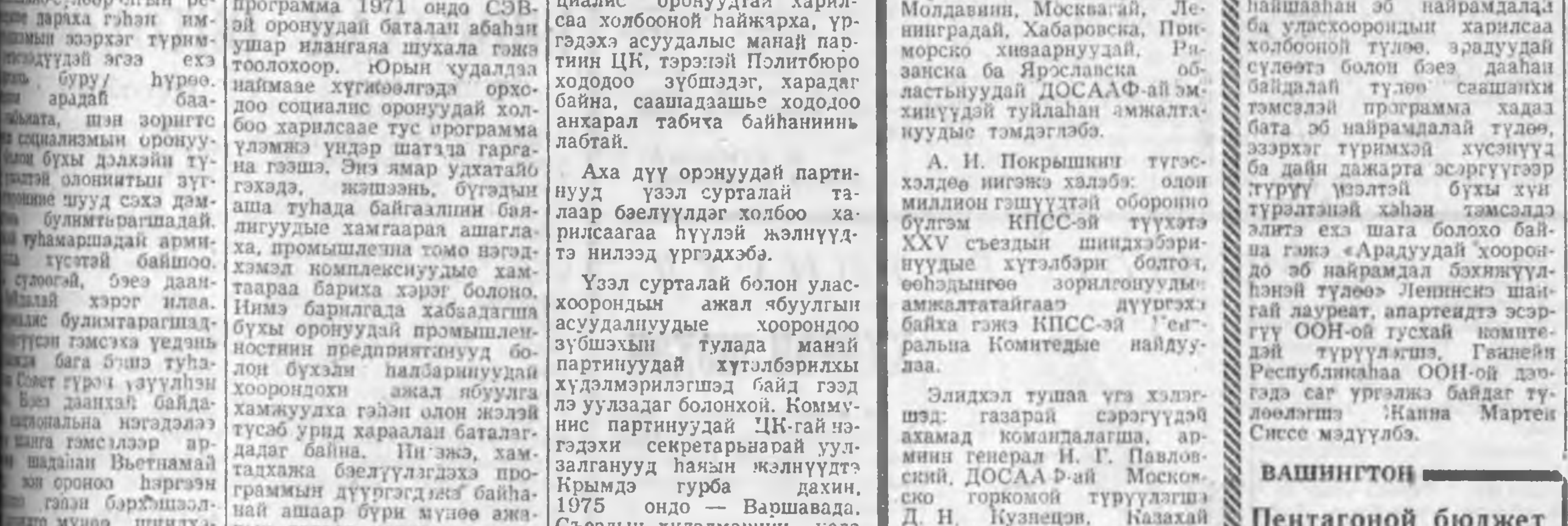

ТОЛИ

Алексей БАДАЕВ

ТАЛЫН МАГТААЛ ДУУН

Ургынуудай сэнхир манаар
хабартаа сээжээ орёожо,
Урданай домог түүхэ
дэрлээд хэбтэһэн
тала дайда,
Табатай үхибүүнэй
зураг шэнги,
нэгэл тиимэ орёошог —
Таагдашагүй нюуса гэхээр
абаһаар харагдажа байдаг.
Хүдөө тала —
бодото дээрээ —
баранда сэлеэтэй.
Хүдэлмэрншэ
хүдэр хүнэй альгандал,
урдамнай дэлгээтэй.
Энэ альган дээрэ мэтэ
Газарай нюрганда барсайдаг
Шэнэ холонхой,
хуушан һорьбонууд
абяагүйгөөр бархирдаг.
Гам хайра мэдэдэггүй
заргаша Сагай һиилэһэн
Гайта ута замай
тэмдэг сараа
иимэ һэн...
Харгынь сэхэ бэшэ,
үбэлынь гүнзэгы саһатай,
Хадхууртай харганаан шэнги,
шуурганиинь хоротой бэлэй.
Хабарынь хагсуу, ута,
хүнүүдынь богони наһатай,
Хайрагүй ноёной ташууртал,
һалхиниинь шэмэрүүн бэлэй.
Хонгор ехэ таламнай
өөрынгөө
олон үрн бэенэртэ,
Хойто эхэдэл, хатуугаар
тиихэдэ хандадаг байгаа.
Габьяата ажалайнь түлөө,
энхэрэлэйнь түлөө
тэдэнэртэ
Гашуудал зоболонгоор
харюусадаг һэн,
тодхор гайгаар...
Үмхирһэн Росси дээгүүр
«Аврорын» буунууд нэержэ,
Угытэй хүдэлмэришэд, таряашад
эрхэ сүлөөгөө олоо юм.
Дарлалтаа хаяһан дайдамнай
хэтынгээ нойрһоо һэрижэ,
Дахинаа буряад зонойнгоо
энхэргэн эхэнь болоо юм.
Балар харанхы жэлнүүдтэ
хэнтэрэгээр хүнхинэжэ байгаа,
Булжамуур шубуунай хонхоор
мүнөө жэргэжэ налайгаа.
Сэлгеэһэн талынгаа солые
бүмбэрсэг дэлхэйдэ дуудаха гээд,
Сэдьхэлэйнгээ магтаал дууе
сэбэрхэнээр битнай татаха гээб!
Тэргэ жүдхэһэн сар мэтээр
аажам номгоноор урдадаг,
Түргэн горходой уур сухал
гүн сээжэдээ хадагалдаг
Бардамхан мүрэнүүдэй солые
Байгал шадараа дуудаха гээд,
Баярайнгаа магтаал дууе
барагханаар битнай татаха гээб!
Зунайнгаа һайндэр угтахаяа
дүхэриглэн таладаа суглараһан
Урданай буурал үбгэдтэл,
хаана холуур манараһан
Сэнхирхэн ууланuудай солые
Совет орондоо дуудаха гээд,
Сээжынгээ магтаал дууе
шэнхинэсэ битнай татаха гээб!
Зелдэр олохон зантайхан
эрхэ нэгэ басаган мэтэ,
Энеэхэдэжэ байтараа,
юундэшьеб,
орилжо гутадаг гэнтэ
Зүйдэлтэ тэнгэриин солые
замбуулин дайдада дуудаха гээд,
Зүрхэнэйнгөө магтаал дууе
зохидоор битнай татаха гээб!
Тоонто нютагтаа заяанһаа
ажалые хүндэлэн амидардаг.
Тооһогүй сэбэр замаар
дэбжэлтэ тээшэ алхалдаг
Жабхаланта хүнүүдэйнгээ солые
юртэмсэ түбидөө дуудаха гээд,
Жаргалайнгаа магтаал дууе
Жэгүүрлэн битнай татаха гээб!
Буянта гарнуудай хэшэг —
хара хилээмэнэй ханхалаан.
Буряадуудай сагаан эдеэн —
амтан зөөхэй,
һү, тараг,
«Бурхадай» ундан — арза,
Сурхарбаанай ханхинаан, —
Бултадаа
магтаал дуунайм
эзэд боложо хамтардаг лэ!

БЭЛИГЭЙ ЭХИН

Залуу буряад композитор Юрий Ирдынеевэй нэрэ концертнүүдэй, радио-дамжуулгануудай программада оло дахин дуулдана. Тэрэнэй зохёоһон хүгжэм улам олон хүнүүдэй анхарал татажа байнхай. Композиторай зохёохы хүдэлмэриин амжалтые Москвагай болон бусад хотонуудай хүгжэмшэд үндэрөөр сэгнэнэ.

Фортепианаар, флейтээр, скрипкээр наадаха сонатанууд, фортепианаар наадаха концерт, хүбшэргэйгэ инструментнүүдэй квартет, симфони, «Наран тухай. Ленин тухай» кантата, тенорэй, хоорой дуулаха «Уянгата поэмэ», камерна «Триптих», фортепианаар наадаха хэдэн олон зохёолнууд, зуу гаран элдэб жанрай дуунууд Ирдынеевэй зохёолнууд болоно. Энэмнай бага бэшэ гээшэ. Юуб гэхэдэ, композитор нёдондо һаял консерватори дүүргэжэ ерээ.

Залуу композиторай намтар тиимэшье орёо бэшэ. Бэшүүрэй аймагта түрэһэн. Һурагша ябахаһаа хойшо хүгжэмөөр һонирхожо эхилээд, хүгжэмшэн болохо гэжэ шиидээ. Республиканска хүгжэмэй училищида дүршэлтэй композиторнууд Б. Б. Ямпиловай, Д. Д. Аюшеевэй класста һураа. Һуража байхадаа ганса найруулгааршье бэшэ, мүн фортепиана дээрэ наадалгаар ехэтэ һонирхоо.

Юрий училищида һуража байхадаа эдэ мүрнүүдэй авторай хүтэлбэри доро хүгжэмэй-теоретическэ талаар хэдэн предмет шудалаа һэн. Тиихэдээ тэрэ оролдосотойгоор, юумэ гүнзэгыгөөр ойлгохо гэжэ эрмэлзэдэгээрээ нүхэдэйнгөө дунда илгардаг һэн. Новосибирска консерваториин доцент Г. Н. Иванов Юрын энэ һайн талыень ехэтэ магтаа бэлэй.

Консерваторидо орохынгоо урда тээ Ирдынеев олон һайхан дуугаараа мэдээжэ болоһон байха юм. Уянгатай һайхан аялгатай, үндэһэн буряад хүгжэмэй нугалбаритай эдэ дуунуудынь артистнарайшье, хүдөөгэй дуушадайшье дуратай дуунууд болонхой. «Ленинэй хэрэг илаха», «СССР ороноо магтанабди», «Залуушуулай вальс» болон бусад олон дуунуудые эндэ нэрлэжэ болохо.

Олон уянгата дуунуудыень романс гэжэ элирхэйлмээр. «Инагни хаанабши?», «Гансал ши» гэһэн дуунуудынь уран нугалбариингаа, аялгынгаа талаар романс гэмээр. Тиихэдэ үхибүүдтэ зорюулһан олон дуунуудынь сэдьхэлэй дулаанаар, хүхюун зохидхоноор бэшэгдэнхэй.

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан патриотическа дуунуудай Бүхэсоюзна конкурсдо Ирдынеев амжалтатайгаар хабаадалсаа бэлэй. В. Лоргактоевой үгэ дээрэ зохёоһон «Эй, Витим!» гэһэн дууниинь гурбадахи шанда хүртөө һэн. Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан конкурсдо «Эхэ нютаг» (үгэнь Ж. Ирдынеевагай) гэһэн дууниинь гурбадахи һууринда гараа бэлэй.

Юрий Ирдынеевэй зохёохы хүдэлмэри тухай хэлэхэдээ, тэрэнэй томохон бүтээл симфони тухай тогтожо хэлэлтэй. Гэбэшье түрүүн квартет тухайнь тогтоё. Композитор энэ зохёолоо «Элегическэ стансанууд» гэжэ нэрлэнхэй. Квартедэй партитура дээрэнь «поэдэй дурасхаалда» гэжэ бэшэгдэнхэй.

«Дондок Улзытуевые хара багаһаа хойшо мэдэхэ һэм. Ехэ нүхэд һэмди. Тэрэнэй шүлэгүүд уянгынгаа, найруулгынгаа, образуудайнгаа талаар намда тон дүтэ. Поэдэй наһа бараһан тухай дуулан сасуугаа гансата хүгжэмэй образ ухаандам ороо һэн. Тиигэжэ энэ зохёолой һабагша эхилээ һэн» гэжэ автор хөөрэдэг. Эндэ поэдэй образуудые хүгжэмэй хэлээр дамжуулха гэжэ тэрэ оролдоогүй, харин Дондок Улзытуевай шүлэгүүдэй уянгые дамжуулха гэжэ эрмэлзээ.

Сэдьхэлэй өөрһоо гараһан мэтэ һанагдаагүй аккордоор квартет эхилдэг. Удаань хэдэн олон аккорднууд һэлгэнэ. Эндэ хүнэй сэдьхэлэй байдал, зөөлэн уянга, энхэрэл харуулагдана.

Залуу композиторнууд консерватори дүүргэхэдээ заабол симфони бэшэдэг гээшэ. Ирдынеев энэ симфони бэшэхэдээ, һуралсалай программа дүүргэхын түлөө бэшээгүй. Энэ жанр үниһөө хойшо тэрэнэй һанал бодол эзэлдэг һэн. Симфони эхилхынгээ урда гээ композитор «Хабарай аялганууд» гэһэн багахан концерт камерна ансамбльда зорюулжа бэшээ һэн. Удаань 1974 оной намар симфониингоо түрүүшын темэнүүдые нотонуудай хуудаһан дээрэ тэмдэглэжэ эхилээ һэн.

«Энэ зохёолоймни гол удха хадаа Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдтэ, илангаяа зорюулагдаха гээд эхинһээ хойшо эли һэн», — гээд Юрий Ирдынеев хөөрэдэг.

Залуу композиторнуудай «сэрэгэй симфонинуудтай» танилсахадаа, Шостаковичой 7-дохи симфониин нүлөө хэр ехэ гээшэб гэһэн асуудал нэн түрүүн ерэдэг. Юуб гэхэдэ, энэ бэлиг түгэлдэр зохёолой нүлөө айхабтар ехэ ха юм. Ирдынеевэйшье зохёол соо энэ нүлөө үзэгдэнэ. Гэбэшье залуу композитор сэхэ дууряагаагүй, өөрынгөө зорилгые ондоогоор бэелүүлээ. Жэшээлхэдэ, заншалта болоһон «манайхинай», «дайсадай» темэнүүдые зэргэсүүлгэ үгы. Тиихэдэ тулалдаанай, маршнуудай образ үгы.

Хүгжэмэйнгөө талаар симфони нилээд орёо. Гүнзэгы удха тобойсо харуулхын түлөө автор хүгжэмэй олон оркестрнүүдтэ байдаггүй хомор инструментнүүдээр наадагдаха дээрэһээ энэ симфони Улаан-Үдэдэ гүйсэдхэгдэхэ аргагүй байшоо. Гэбэшье автор партитура сооһоо нэгэшье бадаг хороогоогүй.

Үндэһэн хүгжэмтэй холбоогүй гэһэн һанал энэ симфони тухай гараа һэн. Энэ тон буруу гэжэ һананаб. Юуб гэхэдэ, эндэ пентатониникын гуримаар зохёогдоһон уянга бии бшуу. Мүн хоёрдохи хубидань арадай дуунай темэшье бии. Тиихэдэ хуурай аялга һануулһан альтын соло бии. Симфониин дүрбэн хуби таһалгаряагүй зэдэлнэ. Нэгэдэхи хубинь драматическа үйлэнүүдые зураглана. Хоёрдохи хубидань дайнда унаһан баатар хүбүүдээ шаналһан арадай шанал харуулагдана. Гурбадахи солгёон түргэн хубинь нэгэдэхиин үргэлжэлэл болон зэдэлнэ. Симфониин түгэсхэлдэ илалтын баяр харуулагдана. Эндэ СССР-эй Гимнын, «Интернационалай» темэ оруулагдана. Мүн Кремлиин курантнуудайшье аялга зэдэлнэ.

Симфони бүхы талаараа һайн бэшэ. Зарим тэды дутагдалнууд ушарна. Гэбэшье удха түгэлдэр энэ бүтээл буряадай симфоническа хүгжэмэй хүгжэлтэдэ горитой һуури эзэлхэ гээд этигэнэбди. Буряадай композиторнуудай холбоон энэ симфони гүйсэдхэхэ талаар хэмжээ ябуулга хэхэ гээд найданабди.

Юрий Ирдынеев бага бэшэ педагогическа хүдэлмэри ябуулжа байдаг. Новоселенгинскын, Хяагтын үхибүүдэй хүгжэмэй һургуулида багшалжа байхадаашье, мүнөө үедэ республиканска хүгжэмэй училищида багшалхадаашье тэрэ республикынгаа хүгжэмэй искусствын хүгжэлтэдэ өөрынгөө хубитые оруулжа байдаг. Ерээдүйн композиторнуудые бэлдэхэ хэрэгтэ тэрэ ехэ анхарал хандуулжа, найруулгын талаар хэшээл үнгэргэдэг байха юм. Мүнөө тэрэнэй класста Владимир Дамбаев Ольга Цырендондокова хоёр һурана.

Юрий Ирдынеев бэлигтэй, бэлэдхэл һайнтай, ажалдаа шударгы композитор. Тиимэһээ буряад хүгжэмэй жасада үшөө олон һайхан зохёолнуудынь орохо гээд найданабди.

О. КУНИЦЫН,
хүгжэм шэнжэлэгшэ.

Урал һайханаи коллективүүдэй захилаар
Үгэнь арадай

Хэжэнгын гол

Эхэнэрнүүдэй а капелла хоорой

БАУ ЯМПИЛ[...]

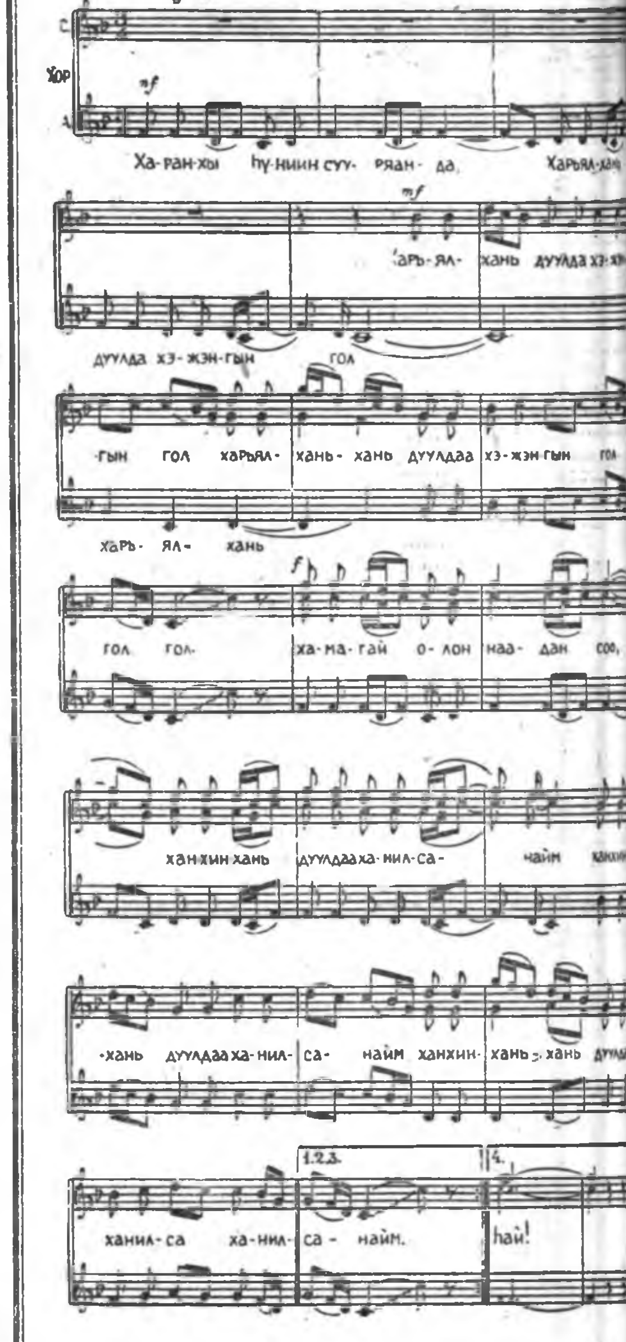

Харанхы һүниин
сууряанда
Харьялхань дуулдаа
Хэжэнгын гол.
Хамагай олон наадан соо
Ханхинахань дуулдаа
ханилсанайм.
Бүрэнхы һүниин
сууряанда
Бурьялхань дуулдаа
Хэжэнгын гол.
Бултанай олон наадан соо
Баярлахань дуулдаа
баталсанайм.

Сэлгэхэн һүниин
сууря[...]
Шэнхинэхэнь дуулдаа
Хэжэнгын го[...]
Сэлеэнэй олон наадан [...]
Шэбэнэхэнь дуулдаа
шэнэлсэн[...]
Харанхы һүниин
суурян[...]
Харьялхань дуулдаа
Хэжэнгын го[...]
Хамагай олон наадан [...]
Ханхинахань дуулдаа
ханилсан[...]

ҮХИБҮҮДЭЙ ПОЭЗИИН ҮДЭР

Зэдын аймагай хүүгэдэй библиотекэдэ һаяхан поэзиин үдэр үнгэргэгдэбэ. Буряадай арадай поэт Дамба Жалсараевай зохёохы ажал болон намтарта энэ үдэр зорюулагдаба.

Хүүгэдэй библиотекын уншалгын залда үглөөнһөө хүхюун шууяатай: Петропавловкын дунда һургуулиин 5—7 классуудай һурагшад эндэ сугларһан байба.

Поэзиин үдэр шүлэгүүдые уншалгаһаа эхилбэ. 5-дахи «Б» классай һурагшад Самбуев Витя, Атутова Света, Ванданов Женя, Аюшеева Таня, Мункуева Валя гэгшэд поэдэй эгээл һонирхолтой шүлэгүүдые сээжээр уншаба.

Үхибүүдэй шүлэгүүдые уншаһанай һүүлээр «Уран шүлэг гээшэ юун гээшэб?», «Поэзи юундэ хэрэгтэйб» гэһэн хөөрэлдөөн үнгэргэгдэбэ. Мүн Буряадай арадай поэт Дамба Зодбич Жалсараевай уран зохёолнууд болон тэрэнэй ажабайдалай намтар тухай, поэдэй ниитэ-политическэ ажал ябуулга тушаа һурагшадта тодорхойгоор хөөрэжэ үгэбэ.

Поэзиин үдэр олон шүлэг, дуунууд зэдэлээ. Машинын бүхээг соо ашаатай мори хараһанайнгаа һүүлээр поэдэй бэшэһэн шүлэгые үхибүүд илангаяа һонирхожо шагнаба. Тэдэнэртэ Дамба Жалсараевай поэзиин темэ, удха шанар тухай мүн лэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгэбэ.

Поэзиин үдэртэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан хүбүүд, басагадта буряад уран зохёолшодой номуудые Петропавловкын хүүгэдэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэ Валентина Цауне бэлэглэбэ.

Үхибүүдтэ поэзиин үдэр ехээр һайшаагдажа, тэдэнэр саашадаа буряад уран зохёолшодой поэзидэ зорюулагдаһан үдэрнүүдые үнгэргэжэ байхаар шиидэбэ.

С. ГЫРЫЛОВА.
Зэдын аймаг.

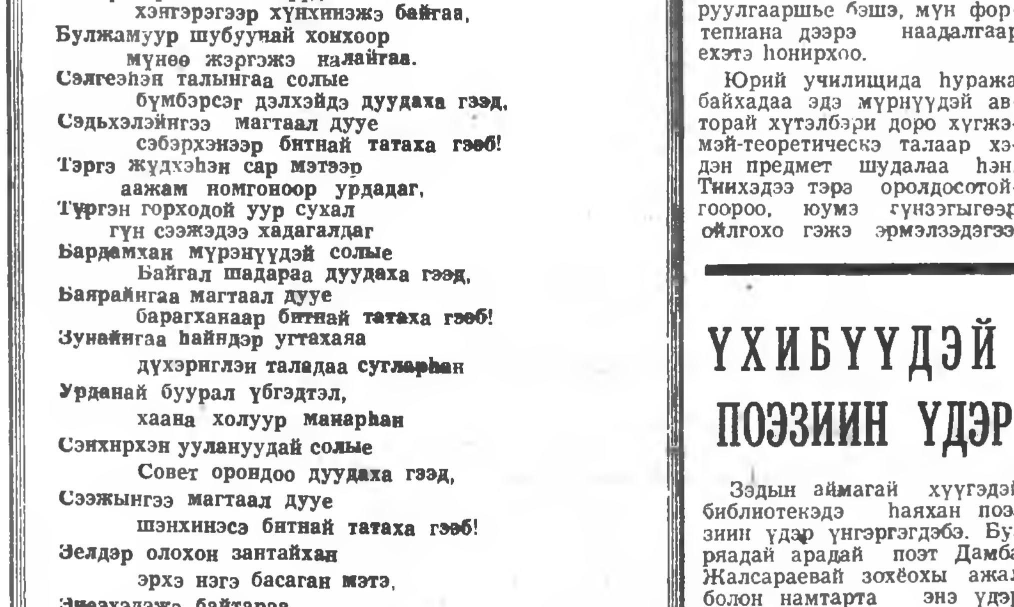

Баргажан ошоһон харгы. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фотоэтюд.

Шэнэ таабаринууд

Тэмээн бэшэ аад,
ТЭМЭЭН,
шарбадаг бэшэ аад,
ҺҮҮЛ.
Мөөрэдэг бэшэ аад,
ҮХЭР,
шагнадаг бэшэ аад,
ШЭХЭН.
Бүхэтэр нарин аад,
БҮДҮҮН,
хэрзэгы амитан аад,
ХҮЗҮҮН.
Улаан нюдөөр харахадань,
Урагшаа ябахань
хорюултай!
Шара нюдөөр харахадань,
Шагаагаад, бэлэн
байгаарай,
Ногоон нюдөөр
харахадань,
Найдамтай урагшаа
ябаарай.
(Светофор).

Ехэшье бэшэ хашаа соо
елүүр мүнгэн толи дээрэ
Тэн тэреэн гүйлдөөн,
тэрзэндэйе намналсаан,
тохиндойгоор этэрэлсээн.
(Хоккей).

Һорохо, гулгиха-уһан
сууха.
(Водовоз).

Шара нилзаахай —
Шатамаар халазхай.
(Горчица).

Наранһаа һаргадаг,
Һүниндөө һүхирдэг,
Хөөбэр зөөлэн һоһотой,
Хоёр зэртэгэр шэхэтэй,
Бэлтэн шара нюдэтэй,
Толи һоёо аматай,
Бэгсэргын түрэлэй юун
бэ?
(Шара шубуун).

НАМСАРАЙН.

ШОГ ЁГТОНУУД

ХАЛААХАЙН УХААН

Нэгэ намар үргаса хуряалгын үедэ обооргон малтагдаһан газарай захада үндэр Халаахайн узуурта дүтэхэн томо гэгшын Хартаабха хэбтэбэ ха. Найгалзажа, намалзажа байһан Халаахай Хартаабхые хараад:

— Ай, даа! Энэ бааршан Хартаабха, гологдоод хаягдаа гүш даа? — гэбэ.

— Үгы даа. Мэтин бодол бодожо хэбтэнэб, — гэбэ тэрэнь.

Юун тухай бодол бодонобши? Зэмэтэй болонхой гүш?

— Үбэлэй үедэ намайе эдеэгүй һаа, хабар болоходо заатагүй һуулгахань ха даа,— гэбэ Хартаабхань.

— Хари даа. Бишни тон зүб багсаагаа байна хаб, зэмэтэй болоо гэжэ, — гээд Халаахайнь энеэбхилбэ ха.

Халаахай шэнги хододоо хара бодожо, хоро хэдэг, өөрынгөө заншалаар ушарагшадаа ойлгодог, өөртөө адли бодожо ябадаг хүн олоной дунда байдаг аа даа.

ХҮЙТЭН ШЭХЭН

Би Гомбындо ошожо, элдэб һониниие шагнажа ерэхэ болоноб. Хүндэшэ айл байха Гомбынхи, — гэжэ Сэрэнжаб һамгандаа хэлэбэ.

— Хүгшэниинь эльгэ нимгэнтэй, хүнэй ороходо, халуун шэхэтэй, дулаан нюуртай хүн гэгшэ бэлэйш, гэмгүй айлшалуулха байха тэдэш, — гэжэ һамганиинь шард гэбэ.

— Гомбо яһала шадалтай загаһашан байха. һаяар Байгал ошожо, дүрбэн хоногоор загаһашалаа гэлсэнэ бэлэй. Загаһан олзоһоо бэлэг бариха-даа болохо. Гомбо гар татуухай бэшэ байха даа, горитойхоноор үгэжэ болохо, — гэбэ.

— Аятайхан һуугаад, загаһанһаань һайн хүртэжэ туршаха болоо аабзаш. Тэод бэлэгынь абаад, тэдээнээ гэртээ уриха баатай болохош, гэнтэ зүбшөөгөө һаань, яаха хүн гээшэбши? — гэжэ хүйтэн шэхэтэй һамганиинь буршаганаба.

Ф. БАЛДАЕВ.

БИШЫХАН ОНТОХОНУ[...]

«ХҮНЭҺЭН ГЭЖЭ ҺАНААЛБИ»

Нэгэ хүн холын аян замда ябажа ябаба. Харгыдань айлшье үгы, уһан голшье үгы, эзэгүй ехэ тала газар дайралдаба.

Хүнэһэниинь дууһажа, гэдэһэниинь үлдэбэ. Иимэһээ айл харагдана хаяа гэжэ ходол иишэ тиишээ хараашалан ябаба. Теэд айл үгыл аад, үгы... Хүхэ уняар соо талын зэрэгтэн жаргэнэнэ.

Яба ябаһаар, тэрэ хүнэй шадал һуларжа, арайхан гэжэ харгыгаараа һалирна. Харан гэһээнь харгы дээрэ сагаан туулмагтай нэгэ юумэ хэбтэбэ. Аяншан тэрэниие харажархиһаар ухаа алдан баярлажа:

— Аһ-һаа, — гэжэ шангаар хашхараад, туулмагай хажууда һуугаад, амһарыень тайлаад үзэбэ. Тиихэдэнь туулмагаар дүүрэн алтан, мүнгэн зоосууд байба. Аянай хүн ехэл урмаа таһаран, «ээ-эйх!» гээд, туулмагаа саашань хаяжархиба.

— Хүнэһэн хоол юм гү гэжэ баярлаһамни, юун хэрэггүй юумэ байба гээшэб? — гэжэ гэмэр гутар гэһээр саашаа һалираа һэн гэлсэдэг.

ХУЛУУШАНАЙ ХЭ[...]

Бүри эртэ сагта нэгэ [...] ша хүн хотон зонойнгоо [...] хулгай хэдэг байгаа. [...] хонин гү, али үхэр үгы [...] шохо. Эд зөөришье үгы [...] содог байһан гэхэ. Теэд [...] шан баригдадаггүй бай[...]

Гэбэшье хэршье [...] хулгай хэ, заатагүй [...] баригдаха ушар тохё[...] шуу даа. Нэгэтэ тэрэ хул[...] хулгай хэжэ байһаар [...] са баригдашоо һэн ха.

Тэрэ хотоной хүн [...] хиржа байһан ноёндоо [...] шаниие барижа үгэбэ.

«Хулуухань зүб. Ху[...] юумыень хулуушанда [...] гэһэн шиидхэбэри сүү[...] һөө уншагдаба. Иимэ [...] бэри дуулаад, хүн [...] гайхалдаба:

— Яагаа жэгтэй юу[...] шэб?

Тэрэ һүниндөө үх[...] дал соо орожо, хулуу[...] жо үхэһэн юм гэлсэ[...] рээнһээ хойшо тэрэ [...] хулгай хэдэг хүн үгы [...] юм гэхэ.

Д. ЦЫРЕНЖАП[...]

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 09.50 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмэй программа (үнгэтэ). 10.20 — «Кошки-мышки» — мультфильм (үнгэтэ). 10.40 — «Хочу все знать» — киножурнал (үнгэтэ). 10.50 — «АБВГД-ейка» (үнгэтэ). 11.20 — Забһарлалга. 12.00 — Шэнэ һонин. 12.10 — «Үхибүүдтэ зорюулагдаһан фильм». «Великий укротитель» — телевизионно уран һайханай фильм. 13.20 — «Элүүр энхэ байлга» — научно-популярна программа (үнгэтэ). 13.50 — «Ан амитадай амидарал» (үнгэтэ). 14.50 — «Бостонские контрасты» — телевизионно документальна фильм (үнгэтэ). 15.20 — Түбэй телевидениин экран дээрэ түрүүшынхеэ гараһан «Странная миссис Сэвидж» гэжэ Моссоведэй нэрэмжэтэ Москвагай академическэ театрай зүжэг (үнгэтэ). 18.00 — «В[...] 18.30 — Забһарлалга. [...] — Хореографическа [...] тюранууд (үнгэтэ). 1[...] Спортивна гим[...] «Москоу ньюс» газеты[...] да хүртэхын түлөө ү[...] рондын мүрысөөн ([...] 19.50 — «Танай [...] дээр» — хүгжэмтэ [...] ма. (үнгэтэ). 20.3[...] «Уран шүлэг». В. [...] Улаан-Үдэ. 21.00 «Таанарта, геологууд[...] логой үдэртэ зорюул[...] программа.

«Орбита». 21.55 — [...] зураашад тухай хөөр[...] 22.25 — «Литерату[...] хёолнууд экран [...] «Гранатовый браслет» уран һайханай фильм [...] тэ). 23.50 — Забһар[...] 24.00 — «Время».

ХОЁРДОХИ ПРОГРА[...]

«Орбита». 21.00—[...] һонин. 21.15—50 жэл[...] до зорюулагдаһан, Хо[...] гэйород арадай [...] хоорой концерт (үнгэ[...])

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Харюусалгын мэдэрэлтэйгээр» — К. Ковалевой статья. «Эхэ ороной дээдын хэмжээндэ» — О. Березковой статья. ТАСС-ай материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Хүдөө ажахын үргэн дэлисэ» — гэһэн тусхай хуудаһан.

Гурбадахи хуудаһанда. «Арадай судьянарые һунгалга» — гэһэн суглуулбари. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Субботын галнууд.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕ[...]

Манай адрес, телеф[...]

г. Улан-Удэ, ул. [...] 35, телефоны: при[...] 2-54-93, секретари[...] 2-66-76, общественн[...] емная — 2-56-62.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров БурАССР Н-01670. Заказ № 0[...]